A°. 1859. N°. 22.

WOENSDAG 26 JANUARIJ.

UTRECHTSCHE PROVINCIALE EN STADS-COURANT

Algemeen Advertentie-Blad.

Bij deze COURANT behoort een BIJVOEGSEL.

NATIONALE MILITIE.

KENNISGEVING.

Burgemeester en Wethouders der stad Utrecht,

Gelet op art. 126, 130 en 131 der wet van den 8 *Januarij* 1817, (Staatsblad No. 1), en art 37 en 38 der wet van 27 *April* 1820, (Staatsblad No. 11),

Brengen bij deze ter kennis der belanghebbenden, dat de *eerste zitting* van den *Militieraad* zal plaats hebben op Dingsdag, Woensdag en Donderdag den 1. 2. en 3. der volgende maand, des voormiddags ten 10 ure, in eene der Zalen van het Stadhuis, in te gaan op het Oudkerkhof, en dat aldaar zullen moeten opkomen, alle personen, welke bij de ligting van de jaren 1855, 1856, 1857 en 1858 dienstpligtige nommers hebben getrokken en in het laatstgemelde jaar voor één jaar zijn vrijgesteld, in zoodanige orde als zij daartoe zullen worden opgeroepen.

Dat aan de belanghebbenden Oproepings-Biljetten zullen worden rondgezonden, doch dat het niet ontvangen van zoodanig biljet geen grond oplevert, tot verschooning, zullende die personen, welke, hetzij door het opgeven van verkeerde adressen, als anderzins, geen Oproepings-Biljet mogten ontvangen hebben, zich tot het verkrijgen van zoodanig een, kunnen aanmelden, aan het Militair-Bureau, ten Stadhuize, van des morgens *tien* tot des namiddags ten *twee ure*, daar geene personen zullen worden toegelaten, dan die van het voorz. biljet zijn voorzien, en de personen, welke voor den *Militieraad* niet zijn verschenen, gehouden worden, geene redenen van vrijstelling te hebben, en finaal voor de dienst gedesigneerd blijven.

Gedaan te Utrecht, den 25. Januarij 1859.

Burgemeester en Wethouders voornoemd
N. P. J. KIEN.
Ter ordonnantie van dezelve
H. G. RÖMER.

KENNISGEVING.

Burgemeester en Wethouders der stad Utrecht;

Gezien de missive van den heer Arrondissements Yker alhier, van den 19. Januarij 1859, No. 2;

Brengen ter kennis van die zulks aangaat, dat tot het doen, van den Her-Yk der gewigten (waaronder ook de *Medicinale* begrepen zijn), Lengte en Inhoudsmaten in deze Gemeente voor het jaar 1859, te beginnen met *Maandag* den 31. *Januarij* aanstaanden, dagelijk, uitgezonderd des *Zaturdags* en *Zondags*, van des morgens *negen* tot des namiddags *twee ure*, zal worden gevaceerd in een der locale van de Stads-Secretarie, in het gebouw genaamd *het Keizerrijk*, en zulks in de volgende orde, als:

Voor de Wijken A. en B, van den 31 *Januarij* 1859 tot den 16. *Februarij*.

Voor de Wijken C en D, van den 17. *Februarij* tot den 4. *Maart*.

Voor de Wijken E en F, van den 7. *Maart* tot den 18. dito.

Voor de Wijken G, H en I, van den 21. *Maart* tot den 8. *April*.

Voor de Wijken K, L en M, van den 11. *April* tot den 21. dito.

Wordende de belanghebbenden mitsdien ten ernstigste aangemaand, zich de bovenomschrevene tijdsbepaling ten nutte te maken, en hun aanbevolen, hunne maten en gewigte, *behoorlijk schoongemaakt*, ter Her-Yk aan te bieden.

Er wordt wijders aan een iedor kennelijk gemaakt, dat de Maten en gewigten voor het jaar 1859, met de letter **p** (Gothischen vorm) zullen worden gemerkt; terwijl hun eindelijk wordt herinerd:

Dat het aan niemand geoorloofd is, zich van andere Maten en Gewigten te bedienen dan van de nieuwe *Nederlandsche* Maat, en dat overzulks, onder andere, alle verkoop van bieren, sterke en andere, in *dit Rijk gefabriceerde* dranken, bij de flesch, de kan of kruik, als maat, in geene andere fleschen, kannen of kruiken, mag geschieden, dan in zoodanige, welker inhoud eene geheele of halve Nederlandsche kan bedraagt, en die ten blijke daarvan behoorlijk geijkt zijn;

Dat het aan de kooplieden, winkeliers, fabrijkeurs, handwerk- en neringdoende lieden verboden is, om eenige afgeschafte Maten en Gewigten in hunne winkels, magazijnen, verkoop- en werkplaatsen of uitstallingen voorhanden te hebben, en dat geene Nederlandsche ellen, veelvouden, of onderdeelen van dezelve, in eenigen handel hoegenaamd gebruikt mogen worden, waarop tevens eenige andere lengtemaat, van welken aard ook, geplaatst zij, of zelfs eenige teekens, die dezelve aanduiden, gevonden worden;

Dat het verboden is, de prijzen der waren en goederen, bij het gewigt of de maat verkocht wordende, in winkels, opene magazijnen of markten, en andere openbare plaatsen, anders te regelen en schriftelijk aan te wijzen, dan voor zoo veel het gewigt betreft, bij het Nederlandsche pond, het Nederlandsche ons en het Nederlandsche lood; voor zooveel de lengte-Maat betreft, uitsluitend bij de Nederlandsche elle, en voor zooveel de Inhouds-Maat betreft bij de Nederl. mudde, het Nederl. schepel en den Nederlandschen kop, alles in Nederlandsche guldens en centen uitgedrukt; en dat deze bepaling evenéens van toepassing is op alle openbaren aankondigingen van prijzen, op alle gedrukte prijscouranten, tarieven, enz.

Dat het insgelijks verboden is, Maten en Gewigten ten verkoop te stellen, of daartoe aan te bieden welke niet zullen gemerkt zijn met de jaarletter **p** (Gothischen vorm), en dat alle andere zullen worden in beslag genomen, en proces-verbaal tegen de eigenaars worden opgemaakt;

Dat degenen, die nalatig zullen zijn in het aanbieden hunner Maten en Gewigten ter herijking, en mitsdien alle zoodanige kooplieden, winkeliers, fabrijkeurs, handwerk- en neringdoende lieden, in welker winkels, opene magazijnen, verkoop- en werkplaatsen of uitstallingen, onherijkte Maten en Gewigten, na verloop van den voor de herijking gestelden termijn aanwezig of voorhanden mogten bevonden worden, de straffen beloopen bij de wet van 6 Maart 1818 (Staatsblad No. 12) vastgesteld, met verbeurtverklaring tevens der bij hen gevondene onherijkte Maten en Gewigten;

Eindelijk dat de Policie-beambten zijn gemagtigd, om afzonderlijk of wel gezamentlijk met den Yker ten dien einde visitatiën te doen, zoo dikwerf dit raadzaam zal worden geoordeeld, en om van de gepleegde overtredingen bij behoorlijke processen-verbaal te doen blijken.

Gedaan te Utrecht den 25. Januarij 1859.

Burgemeester en Wethouders voornoemd
N. P. J. KIEN.
Ter ordonnantie van dezelven
H. G. RÖMER.

UTRECHT 26 Januarij.

Over den oorlog of den vrede is heden geen nieuws. De vrienden van den vrede worden geruster; men werkt er trouwens van verschillende kanten aan, om den angst der gemoederen te doen verdwijnen. De *Moniteur* is in zijne gister reeds medegedeelde nota omtrent het huwelijk van prins *Napoleon* bepaald vredelievend gestemd; door Engeland wordt in 't belang van den vrede te Parijs met ernst gearbeid; en de Oostenrijksche Keizer heeft eene kommissie uit de bank ook met geruststellende woorden toegesproken. Geen der groote mogendheden wil dus vooreerst den oorlog, en waarom zou die dan uitbarsten? Alleen door eenige onvoorziene gebeurtenis zou dit mogelijk worden; moge Europa voor zulk eene noodlottige aanleiding bewaard blijven.

Daarom zullen we niet zoo dadelijk gevaar zien in het berigt, dat te Milaan eenige personen zijn in hechtenis genomen, als in eene zamenzwering gewikkeld. Integendeel hopen we, dat de welwillende staatkunde van den goeverneur aartshertog zal zegevieren, boven de meer strenge beginselen, die men te Weenen wil toegepast zien, en die vooral door den minister *von Bruck* worden verdedigd, en daardoor de geest der goedgezinde Italianen zich zal zoeken te onderwerpen aan de voor hen altijd droevige noodzakelijkheid van onder een vreemd bewind te staan.

In Engeland wordt de zaak van Italië meer en meer druk besproken; de verschillende bladen blijven in de eenmaal aangenomen rigting voortredeneren; de Tories en de Manchester school zijn stellig vredelievend; de ministeriële bladen dus en ook de *Times* blijven de onzijdigheid van Engeland prediken; laatstgenoemd blad zegt echter, dat Engeland zich moet wapenen, om op alles voorbereid te zijn; alleen Oostenrijk's krachtige houding heeft in den aanvang van dit jaar het uitbarsten van den oorlog weêrhouden, Brittanje moet daarom ook zijner waardig de overmagt ter zee zich verzekeren, zegt de *Times*. De overige onafhankelijke bladen beginnen meer de Italiaansche zaak in bescherming te nemen, 't geen te meer aandacht verdient, omdat omtrent de gevoelens der Whigs weinig nog te voorzeggen is. Eene partij doet soms veel, om aan 't bewind te komen. — Voor de opening van het Parlement zal echter nog moeijelijk Engelands definitieve houding te voorzien zijn, alhoewel men hoopt, dat het der Westmagten op nieuw gelukken moge alle moeijelijkheden door hare censgezindheid uit den weg te ruimen.

Prins *Napoleon* zal nog deze maand in 't huwelijk treden; omtrent de bijzonderheden verwijzen wij naar Parijs. — De koning van Napels neemt in beterschap toe; daarentegen ontvangt men de zekerheid, dat de politieke gevangenen tegen hun wil naar Cadix worden vervoerd, om in ballingschap naar Amerika te worden gebragt.

De verhouding tusschen de Beijersche regering en de meer liberale kamer doet er in de toekomst voor nieuwe verwikkelingen duchten, nu de koning het ontslag van 't kabinet niet heeft aangenomen. — In België dreigt over de zaak van 't verpligt onderwijs verschil te zullen ontstaan in de liberale partij; dat het verpligt onderwijs intusschen socialistiesch zou wezen is een zeer zonderbaar oordeel; Pruissen zou dan wel socialistiesch wezen! Buitendien zijn de wetten bijna niet anders dan in zekeren zin beteugeling der individuele vrijheid. Dat kon dus weinig grond geven tot tegenstand van een anders goed beginsel.

Uit Engelsch Indië wordt gewaagd van het aanbod van twee Rajah's om zich te onderwerpen, als zij *Nena Sahib* konden ontkomen, die in Oude was aan 't hoofd eener niet groote magt. *Nena* zelf zou voor zijne betrekkingen de goedertierenheid der Br. regering hebben ingeroepen. — Deze tijdingen zouden dus gewigtig mogen genoemd worden.

Onze overlandmail kwam gister middag aan. Wij verwijzen omtrent de tijdingen naar O. Indië.

Hebben we voor kort een berigt uit de *Dord. Ct.* medegedeeld, en is later een schrijven uit den Haag van verontrustende berigten uit O. Indië komen gewagen, we hebben gister reeds kunnen melden, dat de pas per mail ontvangen tijdingen niet ongunstig waren. Heden deelt de *R. C.* echter weder een schrijven uit Batavia mede, volgens 't welk weder de vrees een weinig wordt opgewekt. Het een en ander in verband brengende, schijnt men wel tot de slotsom te moeten komen, dat de zaken in Indië niet zoo goed staan, als men wel wenschen kon. De *R. C.* zegt:

„Deze mail zal geene zeer aangename berigten overbrengen omtrent den politeken toestand van Java. Er is sedert de laatste maand eene zekere malaise ontstaan. Het eerst gaf daartoe aanleiding het berigt omtrent de nederlaag op Palembang en het bekend worden dat het goevernement daarheen geen troepen zou zenden, omdat juist besloten was om gevolg te geven aan de reeds zoo dikwijls besproken expeditie tegen Boni op Celebes, welke expeditie, naar men zegt, zal bestaan uit 3000 man, benevens 2 eskadrons kavallerie en artillerie. De expeditie moet onvermijdelijk zijn geworden door het deserteren van 12 man van het garnizoen van Makassar naar Boni, waarvan Boni de uitlevering geweigerd heeft. Verder beweert men ook, dat de uitvoering van deze reeds sedert zoo vele jaren besproken expeditie alleen nu mogelijk is, omdat daarvoor een vijftigtal koopvaardijschepen gevorderd wordt en op dit oogenblik alle havens en reeden vol liggen met schepen welke op lading wachten, welke omstandigheid zich zelden zoo gunstig zal voordoen.

Verder broeijen er weder hostiliteiten op Balie, het regte waarvan nog weinig bekend is. De Ardjoeno lag te Soerabija geheel uitgerust voor eene reis naar Japan, maar heeft per telegraaf eensklaps kontraorder ontvangen en is onmiddelijk met eene onbekende destinatie naar zee gegaan; men geloofde algemeen naar Balie.

Ook op Java zelf heerscht op sommige plaatsen spanning; dit is meer speciaal het geval in het Krawangsche en Kedirie. De verhalen en geruchten omtrent den stand der zaken zijn echter zeker veel vergroot en het blijkt meer en meer dat er hoegenaamd geen gevaar aanwezig is.

Sommigen beweren dat er wat te spoedig militaire demonstratiën zijn gemaakt. Ik geloof echter dat zij, ook als praeventieven maatregel beschouwd, immer eene goede uitwerking moeten hebben. Nu komt Boni aan de beurt. De gen.-maj. *Steinmetz*, den 4. dezer per mail aangekomen, zal, naar men zegt, kommandant der expeditie zijn. Als het is afgeloopen, dan wordt er eene expeditie naar Benkoelen voorbereid, om de binnenlanden van Sumatra tusschen Palembang en Benkoelen schoon te vegen. Het Bataviaasch Handelsbl. van gister bevestigt een sints eenige dagen loopend gerucht, dat van Soerabaija drie kompagniën naar Bali zouden zijn gezonden met daartoe ingehuurde koopvaardijschepen. Zulks was geschied nadat de Ardjoeno des avonds van den 3. dezer van Balie te Soerabaja was teruggekeerd met zeer ongunstige berigten van daar; de assistent-resident en alle geëmploijeerden hadden het eiland verlaten."

— Z. M. heeft benoemd tot ridders der orde van den Ned. Leeuw Z. H. den Sultan van Ternate, *Tadjoel Moelki Amiroedin Iskandar Kauwlaini Sjah* en Z. H. den Sultan van Tidore, *Chalifatoel Moekaram Bidawa Mildaolatilwali Bifadliela Hieladjid Achmad Safijoedin Sjah Kaitjiel Arnold Alting.*

Z. M. heeft, wegens hun gehouden gedrag en hdnnen betoonden moed en beleid, bij gelegenheid van expeditiën, in Januarij en Junij 1858 tegen zeeroovers op de Noord-Oostkust van het eiland Flores en ter opsporing van schipbrenkelingen, op dat eiland in slavernij gehouden, benoemd tot ridders der Mil. Willemsorde 4. kl.: den kapt.-luit. ter zee *P. A. Matthijsen*, komm. van het stoomschip Amsterdam; den luit. ter zee 1. kl. *J. C. H. van de Velde;* den luit. ter zee 2. kl. *J. M. L. A. P. Wirix;* den off. van gez. 2. kl. bij de Ned. marine *C. F. T. Hommel;* den 1. luit. der inf. van het leger in Ned. Indië, *F. J. W. Mekern*, den mar. 3. kl. *J. van Sprang;* en zoo in Nederland als in Oost Indie eervol vermeld: den serg. der inf. by het leger in Ned. Indie *J. H. Emmery;* den mar. 3. kl. *H. J. L. Kloosterhuis:* den schiemansmaat *J. de Bruyn;* den ziekenoppasser *P. G. Eekman;* de matrozen 1 kl. *J. Schoenmaker* en *M. Visser*. en den matr. 2. kl. *E. de Haan.*

— Z. M. heeft benoemd: tot voorz. der rijkskomm. voor de statistiek mr. *J. Ackersdijck*, hoogleeraar in de regtsgel. te Utrecht; tot leden dier komm.: mr. *P. W. Alstorphius Grevelink*, hoofdinsp. van 's rijks politie en der gevangenissen; mr. *L. A. J. W.* baron *Sloet*. griff. der Staten van Gelderland; mr. *S. Vissering*, hoogl. in de regtsgel. te Leyden; mr. *E. v. Voorthuysen* Hz., lid van de Tweede Kamer; dr. *J. Wttewaal*, te Voorst; *W. J. E. Smissaert*, dir. der W.-Ind. maats. en lid van de kamer van koophandel te Amsterdam; mr. *J. C. Reepmaker*, sekr. van de kamer van kooph. te Rotterdam; dr. *J. Zeeman*, geneesh. te Amsterdam; dr. *H. van Cappelle*, geneesh. te Amsterdam; mr. *H. A. van Dijk*, komm. bij het dep. van buitenl. zaken; mr. *J. C. L. A.* ridder *Nedermeijer van Rosenthal*, ref. bij het dep. van just.; mr. *M. M. von Baumhauer*, ref. bij het dep. van binnenl. zaken; *J. M. Obreen*, dir. van het depot van kaarten, plans, modellen en der bibl. bij het dep. van marine; mr. *J. L. de Bruyn Kops*, komm. bij het dep. van finantiën; mr. *O. W. Stavenisse de Brauw*, ref. bij het dep. van oorlog; *T. J. Willer*, laatstelijk res. van Riouw; en tot sekr. dier komm. jhr. *W. Six*, komm. bij het dep. van binnenl. zaken, onder toekenning van eervol ontslag uit laatstgemelde betrekking.

— Z. M. heeft den rang van majoor toegekend aan den kapitein der artillerie van het O. I. leger *J. F. Cramer*, wonende te Djockjokarta.

•— Uit Rotterdam wordt ons **per telegraaf** gemeld, dat aldaar gister zijn ingekomen 916 stembriefjes, van onwaarde 18. De heer *Betz* bekwam 655 en de graaf *van Bijlandt* 209 stemmen, zoodat de eerste gekozen is tot lid van de Tweede Kamer.

:— Men verneemt, dat door Z. M. den koning aan *B. de Hen*, dienende als sergeant-titulair tamboer bij het 3. reg. infanterie, ter zake van 50 jaren achtereenvolgende trouwe militaire dienst een gouden medaille heeft toegekend, benevens eene gratifikatie.

:— Gisteren werd te 's Hage de gewone ministerraad gehouden, die ditmaal zeer langdurig was. De vergadering ving ten twee ure aan en eindigde eerst omstreeks vijf ure.

— Van regeringswege is aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal ingediend het verslag van het beheer en den staat der Nederlandsche bezittingen en koloniën in Oost- en West-Indië en der kust van Guinea over 1856. Dat verslag, dat zeer uitgebreid is, is onmiddelijk naar de landsdrukkerij gezonden om aldaar gedrukt te worden, ten einde zooveel mogelijk aan de klagt te gemoet te komen, dat die verslagen zoo laat worden ingediend, en art. 60 der grondwet dien ten gevolge niet behoorlijk zou worden nageleefd. Bij het departement van koloniën moet, naar men verneemt, het voornemen bestaan, om voor het verslag over 1857 nog meerder spoed aan den dag te leggen. *Arnh. Ct.*

:— De heer *P. Regout*, lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, enz. heeft in een lijvig boekdeel, de bezwaren medegedeeld van de Nederlandsche industrie tegen het wets-ontwerp tot herziening van het tarief van in- uit- en doorvoer. In eene inleiding treedt de schrijver in een uitvoerig betoog, (gerigt aan den minister van financiën), ten bewijze, dat het algemeen belang vordert, dat de heffing naar het gewigt, waar dit doenlijk is, worde behouden. Voorts wordt medegedeeld eene vergelijking van het bestaande tarief van in- en uitgaande regten, met het nieuw ontworpene, benevens met de tarieven van België van 1 Okt. 1855; van Frankrijk van Julij 1856, van Duitschland van 1 Jan. 1857 en van Engeland van 1855. Het blijkt ook uit dit boek, dat de voornaamste bezwaren bestaan tegen de volgende [illegible]posten: aardappelenmeel, enz. aardewerk, asschen, [illegible]is, enz.; behangselpapier, bier, hagel, huiden, [illegible]. (gelooide of bereide), kurk, enz., leder, lompen, lood, manufakturen, (wollen, katoenen en linnen), meel, gebuild tarwe en rogge, gezaagde mergelblokken, olie, enz., papier, rijs, gebakken, steenen, tapijten en zijden stoffen.

*— Men meldt ons:

„Zooals men weet is het kapitaal, noodig tot de doorgraving van de landengte van Suez, geraamd op 200 millioen frs., en gaf men 400,000 aktiën uit à 500 frs. per aktie. Van die 400,000 aktiën nam Frankrijk er 207,111 en werden de ontbrekende buiten Frankrijk aldus geplaatst:

In Oostenrijk	51,246	aktiën
„ België	314	„
„ Denemarken	7	„
„ de Beide Siciliën	97	„
„ Turkije, met inbegrip van de persoonlijke inschrijving des onderkonings	96.517	„
„ Spanje	4,046	„
„ kerkelijke Staat	54	„
„ Vereenigde Staten van Amerika	5,000	„
„ Groot Brittanje	5,085	„
„ de Nederlanden	2,615	„
„ Portugal	5	„
„ Pruissen	15	„
„ Tunis	1,714	„
„ Rusland	24,174	„
„ Sardinië	1.353	„
„ Zwitserland	460	„
„ Zweden	1	„
„ Toskanen	176	„

:— Uit de laatstelijk bij de departementen van marine, kolonien en oorlog opgemaakte staten blijkt o. a., dat weder het navolgend getal militairen van de onderscheidene korpsen van het leger hier te lande, van de landmagt in Oost- en West-Indië, alsmede van de schepelingen behoorende tot de zeemagt, de gelederen hebben moeten verlaten, als zijnde bij regterlijke vonnissen vervallen verklaard van den militairen stand of met briefjes van ontslag uit de dienst weggejaagd: van het 1. regement dragonders, 2; 2. reg. 2; 4. reg. 4; 5. reg. 2; regement grenadiers en jagers 4; 1e reg. infanterie 2; 2e reg. 2; 3e reg. 8; 4e reg. 3; 5e reg. 11 (zijnde 1 daarvan gedetacheerd bij de strafdivisie of algem. depôt van discipline te 's Bosch); 6e reg. 5; 7e reg. 7; 8e reg. 4; 1e reg. vestingartillerie 1; 2e reg. 2; 3e reg. 1; reg. veldartillerie 3; van het koloniaal werfdepôt 3; van het korps mariniers 5; van Zr. Ms. zeedienst 5; van het leger in West-Indië 3; van dat in Oost-Indië 3. Deze militairen zullen nimmer meer bij eenig wapen of korps voor Zr. Ms. dienst mogen worden aangenomen. Onder het getal militairen van het 5e regement infanterie is er een door den krijgsraad veroordeeld tot de straffe des doods met de kogel, doch is deze straf door den koning veranderd in die van 12 jaren tuchthuisstraf.

— Naar wij vernemen, zal de heer *S. J. Roos*, administrateur bij 's Rijks marine-hospitaal te Willemsoord, met den 1. April e. k. worden gepensioneerd, en vervangen door den heer *W. W. Bingley*, thans adjunkt-administrateur aan bedoeld etablissement. Door eene gelijktijdig in te voeren inkrimping van hoogere traktementen, zouden de mindere ambtenaren aan die inrigting eene verhooging van traktement erlangen. *Hbl.*

•— Den 25 dezer is aan onze Hoogeschool bevorderd tot dokter in de heelkunde de heer *W. M. Gunning*, van Hoorn, med. doct. te Amsterdam, na verdediging van Theses.

— Men schrijft uit 's Gravenhage, dat het H. M. onze geëerbiedigde koningin, als hooge waardeerster van kunsten, wetenschappen en letteren, dezer dage behaagd heeft aan dr. *Wap*, thans te Delft, een zeer kostbaar geschenk in edelgesteenten te doen toekomen, als een vereerend blijk van hoogstderzelver prijsstelling op de vooral in de laatsten tijd door dien letterkundige geleverde proeven zijner talenten en ijver in het behandelen van hoogst belangrijke onderwerpen, zoo op litterarisch als op historisch gebied. *N. R. Ct.*

•— In de bijzonderheden aangaande de zaak van den generaal *G.*, vermeld in den brief uit de Residentie van den 19. dezer, is eene vergissing ingeslopen, die haren oorsprong had in een verkeerd dienaangaande verspreid gerucht. In plaats namelijk dat ds. *Zaalberg* op grond van opgewekte vermoedens den inmiddels geroepen dokter het denkbeeld van vergiftiging zoude medegedeeld hebben, is het integendeel dokter *D. B. Rijcke* geweest, (die den zieke reeds een paar dagen behandeld had,) die aan ds. *Zaalberg*, bij diens tweede bezoek ten 12 uur, zijne vermoedens van vergiftiging en zijn voorloopig verhoor der zuster nopens de gebruikte spijzen, heeft medegedeeld. Bij die mededeeling werd ds. *Zaalberg* indachtig aan eenige uitdrukkingen van gift aan den stervende, tijdens zijn eerste bezoek in den vroegen morgen, ontsnapt, en waarop de zaak verder onmiddelijk door den dokter aan de politie is aangegeven.

Daar de omstandigheid, dat de geneesheer door den predikant op het denkbeeld van vergiftiging zoude zijn gebragt geworden, nadeelige denkbeelden ten aanzien van des eersten doorzigt zou kunnen opwekken, en er, zegt men, nog wel eenigen tijd zal verloopen, alvorens de zaak voor het hof gebragt en alle bijzonderheden ten volle bekend zullen worden, heeft de schrijver van den brief uit de residentie het van zijnen pligt geacht, bovengemelde verbetering aan ons ter plaatsing in te zenden en zulks te meer daar gemelde dokter *Rijcke* eenen zeer lofwaardigen ijver in de behandeling dezer treurige zaak heeft aan den dag gelegd.

Men verneemt uit eene goede bron, dat Z. M. de koning den persoon *W. Vos*, die door het provinciaal geregtshof van Noord-Braband wegens brandstichting te Raamsdonk tot de straffe des doods was veroordeeld, gratie heeft verleend, en die straf heeft veranderd in 15 jaren tuchthuisstraf.

— Aan een partikulieren brief uit Curaçao van 26. Dec. jl. ontleenen wij het berigt, dat eenige dagen te voren aldaar is bekend geworden, dat de Nederlandsche schoener Amalia, behoorende aan het te Curaçao gevestigde handelhuis *J. A. Jesurun en Zoon*, door de republiek St. Domingo, in de haven harer hoofdstad, zonder vorm van proces, van zijne driekleurvlag beroofd en tot dominikaansch oorlogsvaartuig verklaard werd, onder voorwendsel, dat de Amalia de eigendom van genoemd gemeenebest zou zijn. Deze stoute aanranding heeft in onze kolonie algemeene verontwaardiging opgewekt, en men verwacht er krachtige maatregelen der Nederlandsche regering ter verkrijging van voldoening, die in dit geval zoo hoog noodig is, te meer daar de hoon onzer vlag aangedaan door den nietigste der Staten van Zuid-Amerika is gepleegd. *Amst. Ct.*

•— Bij de op den 25. dezer, aan het Ministerie van Marine alhier, gehoudene aanbesteding van levensmiddelen enz., is ten minste prijze ingeschreven door: *J. Vorstelman* te Amsterdam voor 2000 ℔ Rijst, *J. Hopman* te Leiden voor 5000 N. k. Jenever, met akzijns, denzelfden voor 13.700 kan Jenever, zonder akzijns, *van der Velde* en *van Everdingen* te Amsterdam voor 6.500 N. ℔ Koffij, *D. S. Docen en Zn.* te Amsterdam voor 6000 N. ℔ Zout, *T. Dijkman* te Beverwijk voor 5000 N. ℔ Suiker, denzelfden voor 1.200 mud Gort, *J. P. P. Muller* te Amsterdam voor 300 mud Groene Erwten, *J. Vorstelman* te idem voor 550 mud Groene Erwten, denzelfden voor 700 mud Graauwe Erwten, *J. Beekman* te Buren voor 56 mud Bruine Boonen, *A. Veen en Zn.* te Sneek voor 3000 N. ℔ rook Tabak, denzelfden voor 3000 N. ℔ pruim Tabak.

— In den nacht van eergisteren omstreeks 12 ure, barstte er eene zware brand uit in de Hooge Nieuwstraat te 's Hage, in een huis, toebehoorende aan den baron *v. Brienen* en bewoond door den heer *Simmonnot*, akteur bij den kon. Franschen Schouwburg. In weinig tijds lag het geheele huis in puin. De belendende gebouwen hebben veel geleden, doch zijn behouden gebleven. Z. M. de koning en HH. KK. HH. de prinsen *van Oranje*, *Hendrik* en *Frederik* waren spoedig op de plaats van het onheil tegenwoordig, waar zich ook bevonden de burgemeester en alle burgerlijke, schutterlijke en militaire overheden. Z. K. H. de prins *van Oranje* begaf zich dadelijk naar de kazerne, ten einde daar in zijne betrekking van brigadegeneraal de noodige bevelen te geven. In ruim een uur was men den brand in zoover meester, dat deze geen onheilen meer kon veroorzaken. Algemeen werd er hulde gebragt aan den moed en de onverschrokkenheid van sommige spuitgasten en bijzonder van manschappen van het korps jagers.

WATERHOOGTE.

Arnhem, 25 *Jan.*, 0.79 El; † AP. 7.74. Gew. 0 d.

De Rijnhoogte te Keulen den 25. Jan. 4 voet $9^1/_2$ duim; 4 voet $10^1/_2$ duim Rijnlandsch.

Oost-Indiën.

— Gister morgen hebben wij de Javasche berigten ontvangen, loopende tot den 9. December:

De berigten uit Cheribon en Krawang bevestigen meer en meer, dat de geruchten, omtrent eene te verwachten verstoring der rust aldaar, overdreven waren. Geene omstandigheden hebben, tot nog toe, het bestaan van eenigen grond voor die geruchten aangetoond.

Het onderzoek naar de aanleiding daarvan wordt echter nog voortgezet.

Met de Palembang zijn 6042 mailbrieven verzonden, 4508 over Marseille, 1219 over Triest en 315 over Southampton; buitendien nog 1855 naar Singapore, Banka, Palembang, enz.

Volgens berigten uit Kedirie, van den 25. Nov. jl. zijn door buitengewoon zware regens de rivieren in de distrikten Kampak, Tangool en Wadjak (afdeeling Ngrowo) zoodanig gezwollen, dat zij, buiten hare oevers tredende, verscheidene kleine bruggen en dammen onbruikbaar dan wel meer of minder beschadigd hebben.

Op den 11. en 14. Okt. zijn te Timor Koepang in twee sloepen aangekomen de gezagvoerder *J. D. Desparmel*, twee stuurlieden en 9 matrozen van het Fransche barkschip Pauline et Victore. Van Bourdeaux, bestemd naar Koepang of Batavia, had dit schip Melbourne den 26. Aug. verlaten. In de Torresstraat had men den 27. Sept. op eene bank gestooten nabij Mulgrave eiland; men kwam echter van de ondiepte en voor anker, doch liet voor zekerheid het vaarwater opnemen door de 2 stuurlieden en 4 matrozen. Intusschen dreef de stroom het schip weder op de bank, terwijl dezelfde stroom de verkenningsboot scheen mede te voeren. Op den 28. kwam er eene boot met 12 naakte, ongewapende inboorlingen van 't eiland aan boord, die voor klappers, beschuit en kleinigheden inruilden; tegen den middag, terwijl 't volk schafte, kwamen op nieuw 12 naakte ongewapende inlanders; 7 hunner vielen den kapitein aan, toen deze hen, die ongevraagd het schip waren opgeklouterd, door teekenen afwees. Zij sloegen met een paar op de koekkoek liggende stutten den kapitein op 't hoofd, die bewusteloos nederstortte. Op zijn geroep kwamen de 5 man ter hulp, die de inlanders verdreven, na hun enkele verwondingen te hebben toegebragt met hunne messen. Twee uren later kwamen 18 à 20 vaartuigen met inlanders naar 't schip. Deze overmagt durfden de 5 man niet afwachten, en na den steeds bewusteloozen kaptein in de sloep te hebben nedergelaten, stak men met provisie, kaart en kompas met de sloep af. Des avonds ontmoette men de 's morgens afgezonden sloep, maar men kon niet meer tegen den stroom op, om het schip te trachten te heroveren. Men wendde den steven daarom naar Koepang. Den 1. Okt. kwam de kapitein eerst bij; na 12½ dagen varens, kwam de sloep met den kaptein en 2 dagen later ook de andere te Koepang aan. — Het schip was ongeladen, alleen was er in de kajuit 2600 pond sterling, den kaptein toebehoorende.

— In de residentie Wester-afdeeling van Borneo zijn 3 hars-soorten gevonden, welke tot vernissen kunnen worden aangewend, en aldaar in groote hoeveelheden worden aangetroffen.

— De op Java aangekomen berigten van Japan vermelden de volgende bijzonderheden: »Te Nagasaki is, door tusschenkomst van den Nederlandschen kommissaris in Japan, onder de bepalingen der tusschen de Nederlandsche en Japansche regeringen aangegane additionele artikelen, ten handel toegelaten de Engelsche koopvaardij-schoener Vindex, gezagvoerder *Morice*, behoorende aan de firma *Dent en Co.*, te Shanghai. Het leed geen twijfel, of ook de Amerikanen in Japan zouden worden toegelaten, om, volgens het Nederlandsche traktaat, aldaar handel te drijven, totdat de Jedosche traktaten in werking komen.

»Op den 14. Sept. is de keizer van Japan kinderloos overleden. Voor zijnen dood heeft hij prins *Kiisiou* tot zijnen zoon en opvolger benoemd.

»Het eiland Decima (het Nederlandsche verblijf voor Nagasika) zal, op voorstel van den Nederlandschen kommissaris, op kosten van de Japansche regering, worden vergroot.

»Den 9. Okt. is het voor den keizer van Japan bestemde schroef-stoomschip Jedo te Nagasika aangekomen, van 't welk de gezagvoerder door zijne vrouw en kind was verzeld.

»Eigenlijke handel wordt in Hakodade nog niet gedreven. Een Amerikaansch handels-agent, die als konsul fungeert, heeft zich aldaar een monopolie weten te bezorgen van alles wat vreemde schepen behoeven, en is tevens lid van het handelshuis *S. Francisco*. Een Amerikaansch geneesheer heeft er een hospitaal gesticht.

»Den 10 zijn te Nagasaki drie Fransche schepen gekomen, met den Franschen ambassadeur, baron *Gros*, welke te Jedo een traktaat had gesloten, genoegzaam gelijk aan het Nederlandsche en Amerikaansche, doch met eene vermindering van 5 pCt. op den invoer van lijnwaden, in overeenstemming met het Engelsche traktaat.

»Den 16. is aldaar van Shangaï aangekomen het Russische stoom-fregat Askold. Eenige der zich aan boord van dit schip bevindende zieken waren in een der tempels van Nagasaki gehuisvest."

Lampongsche distrikten. — Berigten over de maand Oktober behelzen o. a., dat overal met het aanleggen van ladangs en natte rijstvelden werd voortgegaan. De goede geest der bevolking van de afdeeling Semampong in het opvolgen van bevelen wordt geroemd. De peperaanplantingen zijn aldaar op tamelijk groote schaal aangelegd. In de afdeeling Toelong Bawang zijn door ieder huisgezin 50 koffijboonen aangeplant. Op het eiland Sibissie is mede eene belangrijke uitbreiding gegeven aan de peperkultuur.

In het distrikt Telok Betong wordt ook vooruitgang bespeurd; overal is men bezig met de bewerking der sawahvelden, meer gebruik makende van den ploeg. De katoenoogst was bijzonder ongunstig. De peper- en koffijoogst is over het algemeen zeer gunstig uitgevallen.

Rembang. Hevige wind heeft in 't distrikt Relem 83 en in Bonwerno 21 inl. woningen omvergeworpen; eenige inlanders zijn daarbij omgekomen of gewond.

Ternate. Een *vaccinateur* heeft op de Soela's 503 personen ingeënt.

Menado. Er zijn hier herhaalde schokken van aardbeving gevoeld; men vreesde voor eene uitbarsting van den vuurberg Sapoetan.

Banjoemaas. — De regens, waarvan in ons nommer van 27 November gesproken werd, blijven steeds aanhouden, waardoor de rivieren zeer gezwollen zijn en vele verwoestingen hebben aangerigt.

Samarang. Een orkaan wierp 111 inl. woningen in Grogol om. Hier en in de residentie Banjoemaas zijn inlanders door den bliksem getroffen.

Door den Goeverneur-Generaal van Ned.-Indië zijn de volgende beschikkingen genomen:

Civiel Departement. Benoemd: Tot adv. en prok. bij het hooggeregtsh. van Ned. Indië C. J. van Haastert; bij de alg. sekr. tot 2. komm. P. J. van Kraaijenoord, tot 3. komm. M. L. W. Weeker; tot vendumeester te Amboina (Moluks. eilanden) J. G. Nijgh; tot pakhuism. te Menado F. J. Wenzel; tot sekr. der resid. Bagelen M. H. W. Nieuwenhuys; tot ontvanger der ink. en uitg. regten te Batavia J. C. Schmidt.

Bevorderd tot kontr. 2. kl. bij het binnenl. bestuur in de adsis.-resid. Benkoelen J. E. van den Bor.

Ontslagen: Op verz., eerv., uit 's lands dienst, met behoud met regt op pensioen, G. Heijmering en J. L. Swaab; en uit zijne betrekking C. G. Pieloor.

Verleend: Een 2-jarig verlof naar Nederland, wegens ziekte, aan H de Bruijn, G. Roijaards en Dr. G. Eisinger; voor den tijd van één jaar buiten bezwaar aan den lande aan Dr. J. H. Croockewit.

Militair Departement. Benoemd: Tot adj. bij het 2. bat. inf. de 1. luit. C. J. Knoote; tot opz. over de instrumentm. en metaaldraaijers bij de artill.-konstruktiew. te Soerabaija, G. L. J. A. Rothe.

Bevorderd: Tot kapt. bij het personeel der artillerie J. F. Anten.

Ontslagen: Op zijn verz. eerv., uit Zr. Ms. militaire dienst, met behoud van regt op pens., de offic. v. gez. 1. kl. F. Engelken en E. W. Muller; id. 2. kl. J. M. v. Leer; den 1. luit. der artill. J. P. W. M. Jansen; uit Zr. Ms. milit. dienst den 1. luit. D. K. H. van der Hurk en den 2. luit. J. Stulting.

Verleend: Een tweejarig verlof naar Nederl., aan de kapts. der inf. E. F. van Bassen Jongbloet, W. E. F. van Heemskerck, G. L. C. C. van Vug en J. S. Westerman; aan den kapt. der genie en sapp. B. A. de Quay; aan den onder-intend. 2. kl. G. P. W. Boers.

Marine Departement. Benoemd: Tot eersten teekenaar bij de fabr. voor de mar. en het stoomw. te Soerabaya K. A. Muller.

MADRID, 19 Januarij.

Men verwacht in de eerste helft der volgende maand het besluit, waarbij het ontslag van den tegenwoordigen kapitein-generaal van Cuba aangenomen en tot zijn opvolger benoemd wordt, generaal *Ros de Olano.* De *Gaceta* bevat sedert eenige dagen zeer belangwekkende opgaven over het onderwijs. Daaruit blijkt o. a., dat 325146 jongens en 142904 meisjes kosteloos onderwijs genieten op de van wege de regering opgerigte scholen, terwijl 137,100 jongens en meisjes de bijzondere scholen bezoeken. In de laatste vijf jaren is Spanje in dit opzigt bijzonder vooruitgegaan.

TURIJN, 21 Januarij.

Uit Napels schrijft men, dat tot de deportatie van baron *Poerio* en zijne lotgenooten wel degelijk besloten is, en zij zelfs reeds op weg zijn naar Cadix.

In Milaan gaat het jammerlijk toe. Ondanks de rust die er heerscht, zijn in de laatste 8 dagen meer dan 300 ingezetenen gevangen genomen, en daar in de gevangenissen niet genoeg ruimte meer is, naar elders vervoerd, alleen op vermoeden, dat zij Oostenrijk niet gezind zijn. O. a. is de hertog *Visconti* gearresteerd, omdat hij niet voldaan had aan het verbod der politie om eene aarden pijp te rooken!

Het gerucht door sommige onzer bladen verspreid, dat de keizer van Oostenrijk voornemens is Milaan te bezoeken, is volgens een schrijven uit die stad onjuist. Men verwacht er wel aartshertog *Albert*, die misschien graaf *Giulay* zal vervangen.

Uit Toskane schrijft men over Oostenrijks aanvraag om geld en manschappen, dat in den ministerraad de oudste zoon des groothertogs en de minister *Baldasseroni* zich voor een bepaald weigerend antwoord hebben verklaard. De minister *Landucci* meent men dat voor eene gunstige beschikking is.

Omtrent het gerucht, dat de *conditio sine qua non* voor het huwelijk onzer prinses met prins *Napoleon* zou zijn, het tot stand komen van een verbond met Frankrijk, verneemt men, dat deswegens geen bepaalde overeenkomst bestaat, maar dat prins *Napoleon* den koning een eigenhandig schrijven des keizers heeft ter hand gesteld, waarin deze zich te dien opzigte in zeer voldoenden zin heeft uitgedrukt.

Uit Rome wordt gemeld, dat eene cirkulaire is uitgevaardigd, waarvan de strekking is, in kloosters en kerken gevlugte dieven ongemoeid te laten. De redenering in dit stuk komt hierop neer dat een dief, op zulke gewijde plaatsen gevlugt zijnde, beschermd moet worden, tenzij hij in die wijkplaats stele.

TURIJN, 24 Januarij.

De huwelijksverbintenis van prins *Napoleon* met prinses *Clotilde* zal den 30. plaats vinden. Den volgenden dag gaan de jonggehuwden over Genua en Marseille naar Parijs.

De regering heeft eene Engelsche nota ontvangen, waarin haar eene vredespolitiek wordt aangeraden.

BERN, 21 Januarij.

Ten gevolge der inzending van de gisteren besproken memorie heeft de zaak van het Dappendal in de Bondsvergadering reeds tot eene voorloopige diskussie aanleiding gegeven, waarna de memorie aan den Bondsraad is verzonden, ten einde ter gelegener tijd een rapport er over uit te brengen.

BELGRADO, 25 Januarij.

De aartsbisschop *Peter* trekt zich in een klooster terug. De onder-staatssekretarissen *Ziranoriek*, *Nicolich*, de kassatieraad *Knezerich*, de majoor *Zach* zijn gebannen.

WEENEN, 23 Januarij.

De officieële *Wiener Ztg.* bevat een artikel, dat echter, zooals zij zegt, niet officieel is. De schrijver verklaart daarin dat Oostenrijk, uit kracht der slotakte van het Weener kongres dat den eenigen grondslag uitmaakt van de staten-verdeeling in Europa, met hetzelfde regt Lombardije bezit, als Pruissen, Rusland en Sardinië, de Rijnprovinciën, Polen en Savoye. Wat nu het bestuur in Lombardije betreft, zoo tracht de schrijver te betoogen, dat dit niet erger is dan in andere landen, en dat de klagten, die zich tegen het regeringstelsel in Lombardije verheffen, slechts toegeschreven moeten worden aan de volhardende pogingen van vreemden, om de bevolking daartoe aan te zetten.

Aartshertog *Ferdinand Maximiliaan* heeft Milaan niet verlaten.

WEENEN, 24 Januarij.

De keizer heeft heden de jaarlijksche deputatie van de bank ontvangen, tegen welke Z. M. eene geruststellende en bevredigende taal heeft gevoerd.

Het artikel van den *Moniteur* over het huwelijk van prins *Napoleon* met de prinses *Clotilde* van Savoije heeft de beurs ook gerust gesteld. De aandeelen in het *Credit-mobilier* zijn van 215 tot 222 gestegen.

Men heeft hier berigten uit Napels tot den 23. Januarij. De verbetering, die in den toestand van den koning gekomen is, heeft toegenomen. De koning werd te Brindisi verwacht.

— 25 *Jan.* Met. 5 pCt. 79.—; Nat. 81.30; Bank 940.—; Noord-Bahn akt. 171; Credit Anst; 220; O-Fr. Spoorw.-akt. 235,—; Lomb. Venet. 98.—; W. op Lond. 3 m. 10.38; G. 2; Zilv.

BERLIJN, 24 Januarij.

Het Huis der Heeren schijnt nog geene zitting te zullen houden. Men mag dus aannemen, dat van deze vergadering geen adres van antwoord op de troonrede zal uitgaan.

De volgende anekdote vindt hier veel bijval:

De prins-regent had den kommandant der garde-artillerie doen ontbieden, om hem instruktiën te geven betreffende het aantal kanonschoten bij de geboorte van een prins of prinses te lossen. De kommandant, de bevelen ontvangen hebbende, scheen nog iets te willen vragen, waarop de prins hem vroeg wat hij nog wenschte te weten. »Ja, koninklijke hoogheid," antwoordde de officier, »ik wenschte gaarne instruktiën te hebben, hoe te doen als een prins *en* een prinses geboren worden." »Dan," antwoordde de prins, »naar onze zinspreuk, *suum cuique*."

MUNCHEN, 24 Januarij.

Gisteren heeft het geheele ministerie zijn ontslag gevraagd, hetwelk door den koning echter niet is verleend.

Uit Baden-Baden wordt, dd. 18 Jan., geschreven dat de Italiaansche zaken, Oostenrijks moeijelijke toestand, de verbindtenis van Piëmont met Frankrijk door het huwelijk van prins *Napoleon* met prinses *Clotilde*, daar de gemoederen levendig bezig houden.

De vorst van het groothertogdom Baden heeft bevolen, dat er in de kerken gebeden zouden worden gedaan voor de instandhouding van de Duitsche eenheid; een bewijs, dat men er in een gespannen toestand verkeert en eene stille ongerustheid heerscht, die vergroot wordt door onrustbarende geruchten en verklaringen. Intusschen meenen lieden van doorzigt, dat ondanks de donkere wolken, die den horizont benevelen, diplomatische onderhandelingen aan die ongerustheid een einde zullen maken.

LONDEN, 24 Januarij.

De *Times* levert weder, naar aanleiding van een bij dat blad ingekomen schrijven van een Italiaan, een artikel over de vraag, of Engeland al of niet *Napoleon* moet helpen om Italië liberale hervormingen te doen erlangen. Het blad blijft bij zijn gevoelen, dat Engeland dat niet moet doen, daar het volstrekt geen reden heeft om te gelooven, dat *Napoleon* iets anders beoogt dan zijn despotieschen invloed in de plaats te stellen van dien welke er tegenwoordig geldt. Lombardije, zegt het verder, is bij het Weenerverdrag aan Oostenrijk gegeven, dat Engeland mede onderteekend heeft, een reden te meer dus, om het niet te helpen wegnemen. Ten derde twijfelt de *Times* of Italië, dat gezegd wordt zoozeer om hulp te roepen, wel geneigd is zich zelf te helpen.

Uit Bombay schrijft men nog van den 24. Dec., dat het gerucht zich had verspreid, dat *Nena-Sahib* in Doab den 5. dezer over den Ganges getrokken was, aan het hoofd van een aanzienlijk leger, ten einde zich met *Tantia Topee* te vereenigen en een inval te doen in Decan. Later bleek evenwel, dat dit ongegrond was. Eene kleine bende rebellen had wel getracht de rivier over te trekken en zich met *Tantia Topee* te vereenigen, doch was verslagen.

De inboorlingen te Bombay gevestigd, hadden eene meeting gehouden, waarin besloten was, ter herinnering van de aanvaarding der regering over Indië door de koningin zelve, een museum met tuin te stichten, onder den naam van *Victoria Museum and Garden*. — De regering zegt men, is voornemens in alle steden van eenig gewigt in Oude kleine eenvoudige en gemakkelijk te verdedigen forten te doen aanleggen.

De kandidaten voor het volgende presidentschap zijn nog wel niet genoemd, maar het schijnt, dat drie personen zich gereed maken als zoodanig op te treden: *Seward*, *Douglass* en *Crittenden*. De eerste, als het hoofd der bekende abolitionisten-partij, die vele der oude Whigs, de matigheids-genootschappen, enz. tot zich getrokken heeft, werkt in stilte, doch heeft welligt de meeste kans. De tweede heeft zich te Nieuw-Orleans, en dus in het zuiden, getracht aangenaam te maken door zijne aanspraken. De laatste wordt nog weinig genoemd, ofschoon hij, als een bezadigd Zuidenaar en als een door en door bekwaam regtsgeleerde en tevens goed staatsman, gewis ook in het Noorden vele voorstanders zou vinden, indien hij als kandidaat mogt voorgesteld worden. Enkelen vermoeden ten slotte, dat onze tegenwoordige president, in spijt van zijne betuigingen toch niet ongezind zou zijn een tweeden termijn op het *White house* door te brengen, doch dat hij daarmede wil wachten totdat de thans hangende zaken hem meer populairiteit of invloed bezorgd hebben.

— 25 *Jan.* Gec. $95\frac{5}{8}$; Peru $4\frac{1}{2}$ pCt. 92; 3 pCt. $71\frac{1}{2}$; Venez. 5 pCt. $43\frac{3}{8}$; Port. 3 pCt. $47\frac{1}{4}$; Sp. 3 pCt. 45; $1\frac{1}{2}$ pCt. 30; Rusl. $4\frac{1}{2}$ pCt. 100; 5 pCt. 113; Holl. $2\frac{1}{2}$ pCt. $65\frac{3}{4}$, 4 pCt. 102; Sard. 85.

PARIJS, 24 Januarij.

Men verneemt nu, dat prins *Napoleon* niet naar Parijs zal terugkeeren dan na de voltrekking van zijn huwelijk met prinses *Clotilde*. De jonggehuwden zullen bij hunne komst te Parijs, aan het *Palais Royal* afstappen, en door koning *Jerôme* worden ontvangen.

Een brief uit Milaan van den 22. dezer behelst, dat de politie aldaar 60 personen heeft gearresteerd. Men heeft bij hen dolken in groote menigte gevonden. Alle buitenlandsche dagbladen zijn aan de post in beslag genomen. Te Padua is de schouwburg gesloten geworden.

Uit Brest schrijft men van den 22. Jan. dat de minister van marine bevelen heeft gegeven, om een aantal schepen, die nog niet gereed zijn, ten spoedigste in den staat te brengen, dat zij zee kunnen kiezen.

Naar men meent zal in de aanspraak door den keizer bij de opening der Kamers te houden, worden medegedeeld, dat weldra alle moeijelijkheden betreffende de vaart op den Donau door de konferentie zullen worden uit den weg geruimd.

PARIJS, 25 Januarij.

De *Constit.* meldt, dat prins *Napoleon* Zondag te Turijn in het huwelijk treedt, en den 3 Febr. met zijne gemalin hier verwacht wordt.

Ter beurze liep het gerucht, dat er versterkingstroepen naar Rome zouden gezonden worden.

BRUSSEL, 25 Januarij.

Gister is de beraadslaging voortgezet over 't verpligt lager onderwijs; de zaak is echter anders besproken, en de heeren *Verhaegen*, *Orts* en *Ch. de Brouckère* hebben zich tegen het beginsel verklaard, en zelfs op heftiger wijze dan graaf *de Theux*, de man der regterzijde. De eerstgenoemde heeft beweerd, dat het verpligt onderwijs naar het socialisme, zelfs naar het kommunisme leidde; de individuele vrijheid, de vrijheid van onderwijs, van godsdienst en van geweten werd door zulk een beginsel geschonden; de heer *Orts* noemde het verpligt onderwijs slecht en onverdedigbaar; terwijl de heer *de Brouckere* ook te kennen gaf, dat het de individuele vrijheid aan banden legde.

Daar het beginsel echter even warme verdedigers vindt in de liberale partij en met name de regering zelfs het waardeert, alleen de ontijdigheid nog vaststellende, ligt in deze zaak een niet te miskennen gevaar, om de liberale partij te verdeelen, hare kracht te breken, en alzoo de zaak der klerikalen te bevorderen.

Te Antwerpen is Zondag avond een belangrijke brand uitgebarsten, de oliefabriek van den heer *Flichman*, firma *Coppul en Co.*, heeft in den asch gelegd. Alleen de 4 muren van de fabriek zijn blijven staan; het geheel was voor 300,000 fr. verzekerd. Antwerpen is in den laatsten tijd zeer ongelukkig door vreesselijke branden.

ADVERTENTIEN

*** Voor de menigvuldige blijken van belangstelling, bij de bevalling zijner Echtgenoote ondervonden, betuigt de ondergeteekende, ook namens haar zijn opregten dank. D. HARCKE, gep. Kapt. O. I. Leger.

*** In dank ontvangen bij den Boekhouder, voor de Ned. Herv. Diakonie eene som van *f* 26. —.

Utrechtsche Schouwburg.

*** Met toestemming van het Hoofd van het Plaatselijk Bestuur,

(No. 2 VAN HET ABONNEMENT.)

J. EDUARD DE VRIES

zal de eer hebben door zijn personeel te doen opvoeren

Op DONDERDAG 27 Januarij 1859,

MOEDER EN ZOON.

Tooneelspel in Vijf Bedrijven of Twee Afdeelingen.

(Met vrije gebruikmaking van den Roman van FREDERIKA BREMER: *"DE BUREN,"* door CHARLOTTE BIRCH-PFEIFFER, vertaald door den Heer C. J. ROOBOL.

Met medewerking van den Heer **A. PETERS.**

GEVOLGD DOOR:

Een partij Piket.

Blijspel met Zang, naar het Fransch door den Heer P. A. MANUS. *Nooit vertoond.*

Aanvang ten **half Zeven** *ure.*

PRIJZEN DER PLAATSEN: Boven Loge *f* 2.—. Beneden Loge *f* 1.50. Parquet *f* 1.25. Parterre *f* 1.—. 1e Amphithéater *f* 1.10. 2e Amphithéater *f* 0.65. Galerij *f* 0.40.

HH. Militairen in uniform op alle rangen half geld.

De plaatsen kunnen besproken worden bij den Heer J. DOESBURG, en op den dag der voorstelling aan den Schouwburg van 11—3 ure.

MUZIEKKORPS
der
DIENSTDOENDE SCHUTTERIJ van UTRECHT.

*** Zij, die genegen zijn zich als **dilettant** of **élèvemuzikant** bij bovengenoemd korps aan te sluiten, worden uitgenoodigd zich aanstaanden Zaturdag- en Zondag-avond, van 7—9 uur, in persoon of schriftelijk aan te melden bij den ondergeteekende.

Utrecht, 26 Januarij. G. J. VAN EIJKEN, Kapelmeester.

OPENBARE VERKOOPING
VAN
GRANEN, RIJST, RAAP- EN LIJNKOEKEN, ENZ.

*** Men zal op Zaturdag den 29. Januarij 1859, des voormiddags ten 11 ure, voor het Pakhuis get. wijk G No. 53, gelegen in de Drakenburgsteeg te Utrecht, publiek verkoopen:

11950 stuks RAAP- en 5680 stuks LIJNKOEKEN, 200 mudden HAVER, eenige zakken GARST en ROGGE, diverse soorten ERWTEN en ZADEN, en wat verder zal worden te voorschijn gebragt;

voorts op Maandag den 31. Januarij 1859, des voormiddags ten 10 ure, voor het Pakhuis get. wijk H No. 88d, gelegen aan de Van Wijkskade te Utrecht:

300 balen RIJST in diverse soorten, 194 mudden ROGGE, 103 mudden POOLSCHE TARWE, 70 mudden ROODE TARWE, 12 mudden WITTE TARWE, 37 mudden BOEKWEIT, 36 zakken GORT, eenige PRUISSISCHE ROGGE, 36 zakken GORT, eenige zakken ERWTEN, BOONEN en ZADEN, en hetgeen verder zal worden aangeboden. Alles behoorende tot den Faillieten Boedel van G. G. H. VAN EIJCK, Koopman in Granen te Utrecht.

Te zien in genoemde pakhuizen op Vrijdag den 28. Januarij 1859, van 10 tot 4 ure.

*** Op Zaturdag den 5. Februarij 1859, des voormiddags ten 11 ure, zal in de herberg: *de Roode Leeuw* te Amerongen, publiek verkocht worden: Een HUIS, thans tot Tapperij en Kruidenierswinkel dienende, met Erf en Tuin, groot 3 roeden en 88 el, aan de Donkerstraat aldaar. Sectie D, Nos. 149 en 150. Weldra te aanvaarden. Nader onderrigt te bekomen ten kantoren van de Notarissen LIBERT, te Rhenen, en IMMINK, te Amerongen.

BOOMEN VERKOOPING,

*** ten huize van *Brinkman*, in het Regthuis te Scherpenzeel, op Woensdag den 9. Februarij 1859, 's morgens ten 11 ure, ten overstaan van den Notaris VAN HILTEN, van 33 perceelen extra zware EIKEN-, IEPEN-, BEUKEN- en ESSCHEN BOOMEN, waaronder Bergroeden, Molenmakers, Wagenmakers en ander Timmerhout; alles staande op de Hofstede *Gooswilligen* onder Scherpenzeel; Aanwijzer L. DONKELAAR, aldaar.

TE HUUR:
Tegen 1 Mei 1859.

*** Een wel ter nering staand WINKELHUIS, bij de Wittevrouwenbrug, met den Winkel, met 2 Spiegels in de Penanten, glazen Kasten, 2 Toonbanken, glazen Deuren in de binnen pui, koperen Gasleiding met glazen klok, linnen Zonneschermen met ijzerwerk, enz.

Voorts beneden: 2 achter Kamertjes, met losse houten Bedstede, een Kelderkeuken met fournuis, aisance, pomp- en regenwater, enz.

Boven twee verdiepingen met 6 Kamers en Kamertjes, aisance enz. elk van welke verdiepingen afzonderlijk kan verhuurd worden en steeds verhuurd is. Te bevragen aan het bureau dezer Courant onder letter L.

*** Men verlangt zoo spoedig mogelijk **eene kamenier** of **derde meid**, goed kunnende Wollen naaijen, Strijken en met de Wasch omgaan. Adres franco onder letter X, bij de Boekhandelaren MANSSEN en BLOM te Utrecht.

*** Een Burgermeisje, oud 18 jaar, van de P. G., kunnende naaijen en met de wasch omgaan, zag zich gaarne als LINNEN- of KINDERMEID geplaatst. Adres aan het bureau dezer Courant onder letter M.

Marktberigten.

Schiedam, 25 Jan. Granen. Verkocht Gerst 129 & Coers. *f* 190 o/w. *f* 188 kont., en 131 & fijne Does *f* 174 o/w.

Moutwijn per Ned. vat zonder fust *f* 13.10. Jenever id. *f* 19.00. Amsterd. proef *f* 20.25, zonder de belasting. Spoeling *f* 1.90 per ketel.

237. Staats-Loterij.

5e Klasse. 13e Lijst.

No. 4130, 8967 en 18476 ieder *f* 1000.

WAARNEMINGEN, gedaan op het Koninklijk Nederl. Meteorologisch Observatorium te Utrecht. (*Zonnenburg.*)

Jan.	Uren.	Wind- rigt.	Wind- kr. N. u	Barom. bij 0°.	Ther F.	Afwijk. d. Temp.	Vochtigh.	Gev. regen.	Opmerkingen.
25	2	zw.	10.0	760.92	48.6	+ 11.3	0.81	0	Zwaar bew.
	10	wzw.	22.0	57.55	46.4	+ 13.3	0.84	0.2	Idem.
2	8	wnw.	7.5	54.85	42.4	+ 9.7	0.75	1.6	Idem.

PRIJZEN DER EFFEKTEN.

AMSTERDAM 25 Januarij 1859.

NEDERLAND.					
Werkel. Schuld . . .	$2\frac{1}{2}$	pCt.	$64\frac{7}{8}$	65	$64\frac{15}{16}$
dito dito	3	„	$77\frac{7}{16}$	$77\frac{5}{8}$	$77\frac{1}{2}$
dito dito	4	„	99	$99\frac{1}{16}$	99
Handelmaatschappij . .	$4\frac{1}{2}$	„	$141\frac{3}{4}$	142	
Oost-Indische Leening	4	„	$98\frac{1}{2}$		
BELGIE.					
Certifik. bij *Rotschild* .	$2\frac{1}{2}$	pCt.	53		
SPANJE.					
Obligatien	$1\frac{1}{2}$	pCt.	30	$30\frac{1}{8}$	$30\frac{1}{16}$
Obligatien	3	„	45	$45\frac{1}{8}$	
Binnenl. Schuld	3	„	$40\frac{1}{16}$	$40\frac{1}{16}$	$40\frac{1}{8}$
Bewijzen Koepons			6		
PORTUGAL.					
Obligatiën	3	pCt.	$46\frac{5}{8}$	$46\frac{13}{16}$	$46\frac{1}{4}$
dito 1856/57	3	„	$45\frac{9}{16}$	$45\frac{1}{4}$	$45\frac{11}{16}$
RUSLAND.					
Oblig. bij *Hope en C°.*	5	„	$105\frac{5}{8}$		
Obligat. 1828 & 1829.	5	„	$103\frac{1}{8}$	$103\frac{1}{4}$	
Certifikat. 1831 & 1833	5	„	$91\frac{1}{4}$	$91\frac{1}{2}$	
Certifikaten 1840 . . .	4	„	$86\frac{3}{4}$		
Cert bij *Stieglitz* . . .	4	„	87		
dito 5e Serie	5	„	$98\frac{3}{4}$	99	
dito 1855 6e Serie . .	5	„	$102\frac{1}{8}$	$102\frac{3}{16}$	$102\frac{1}{16}$
dito Adm. te Londen	$4\frac{1}{2}$	„	$98\frac{1}{4}$		
Certifik. van Assign. .	6	„	$68\frac{5}{8}$		
POLEN.					
Aand. 1835, fl. 500			$155\frac{1}{2}$		
Obligatiën	4	pCt.	82	$82\frac{1}{8}$	
OOSTENRIJK.					
Oblig. Metaliek	5	pCt.	71	$71\frac{5}{8}$	$71\frac{1}{16}$
Oblig. Rente Am. . . .	5	„	$82\frac{1}{8}$	$82\frac{3}{8}$	$82\frac{1}{8}$
dito dito Nat. 1854 . .	5	„	$72\frac{1}{4}$	$73\frac{1}{2}$	$72\frac{1}{8}$
dito dito	$2\frac{1}{2}$	„	$36\frac{1}{4}$	$36\frac{1}{2}$	$36\frac{1}{4}$
BRAZILIE.					
Geldl. 1824, £ 100 . .	5	pCt.	100		
AMERIKA.					
Ecuad. Oblig. 1855 . .	1	„	$15\frac{13}{16}$	$16\frac{1}{16}$	
Venez. Oblig 6 pCt., nu	5	„	$40\frac{5}{8}$		
Grenada, Oblig. . . .	$3\frac{1}{4}$	„	$18\frac{7}{8}$	$19\frac{1}{8}$	19
Mexiko, Obl.	3	„	$18\frac{5}{16}$		
N.-Am. Illin. Obl. C. B.	7	„	$82\frac{1}{4}$	$83\frac{1}{4}$	$82\frac{1}{4}$

Snelpersdruk van L. E. BOSCH EN ZOON.

Bijvoegsel bij No. 22
van de Utrechtsche Prov. en Stads-Courant.

Stedelijke Raad van Utrecht.

Vervolg en slot der zitting van Woensdag 19 Januarij.

De heer *Boer* heeft tegen dit amendement nog al bezwaar. Het is, zegt hij, niet te ontkennen, dat de tegenwoordige direkteur, wiens omvangrijke werkzaamheden voor het grootste gedeelte aan den gemeente ontvanger zullen komen, zeer veel schrijfwerk te verrigten heeft; al de rapporten over de verschillende reklames in zake de direkte belasting moeten door hem worden bewerkt: zij moeten ook in behoorlijken vorm worden ingediend, en er is dus veel over te schrijven. Als Spr. wel onderrigt is, geschiedt dat tegenwoordig, omdat de heer *v. Mansvelt* geen ondergeschikt persoon heeft, die hem helpt, door een van de klerken aan het hoofdkantoor. Zal men nu daartoe de gelegenheid ontnemen en zeggen, de gemeenteontvanger, wiens werkkring zooveel uitgebreider wordt, is genoodzaakt dat te laten doen op zijn kantoor, door klerken, daartoe voor eigen rekening aan te stellen? Hij zal dus moeten hebben een klerk, die den ganschen dag voor hem rapporten schrijft, en iemand die dat goed en naauwkeurig doen kan, dus een man, dien hij minstens *f* 600, 800 á 1000 als bezoldiging zal moeten geven. Trekt Spr. dit af van het traktement des gemeente ontvangers dan moet hij zeggen, dat wat ten slotte als belooning voor zijne diensten overblijven zoude zoo gering is, dat hij twijfelt of men bij vakature wel geschikte personen voor die betrekking zou vinden te meer, wanneer men in aanmerking neemt, dat zij nog belast is met het stellen van een borgtogt van *f* 40,000.

De heer *Pabst* ziet door het gesprokene, dat hij zijne bedoeling bereikt heeft, nl., de zaken aan den ontvanger opgedragen, door hem alleen te laten verrigten, want anders is het gevolg, dat men stedelijke ambtenaren, welke een groot deel van hun tijd gebruiken in dienst van den ontvanger, verhooging van traktement moet geven, en zoo zal men betalen al de klerken van den ontvanger. Heeft de ontvanger niet genoeg traktement, niemand zal er tegen zijn om het te vermeerderen, maar Spr. gelooft, dat hij genoeg heeft. Het denkbeeld, dat men een ontvanger zal hebben en hem nog klerken geven voor rekening der stad, vindt Spr. verderfelijk. Spr. komt er nog meer tegen op, omdat de Voorz. van het denkbeeld schijnt uit te gaan, dat de ambtenaar ten kantore van den ontvanger een jong mensch moet zijn, die nog geheel moet worden opgeleid; als men rekent dat hij den kontroleur en zelfs den ontvanger moet kunnen vervangen, kan hij niet zoo jong zijn.

De heer *Boer* merkt aan, dat als de heer *Pabst* zegt, dat indien zijne bezwaren gegrond zijn, het vrij staat om het traktement van den ontvanger *te verhoogen*, men eigenlijk op hetzelfde neêrkomt wat stadskas betreft. Spr. moet echter herinneren aan de algemeene verordening in de vorige verg. vastgesteld, waarin het stelsel is aangenomen, dat er drie klerken bij de administratie zullen werkzaam zijn. Bij de eerste denkbeelden omtrent die verordening in het midden gebragt, was ook dat, om te bepalen, dat die klerken bij uitsluiting zouden zijn voor de dienst op het hoofdkantoor. Men heeft dit echter later met opzet uit de voordragt doen vervallen, opdat men niet genoodzaakt zou zijn hen alleen aan het hoofdkantoor te plaatsen en dus de gelegenheid benemen zich elders van hen te bedienen. Er kan dus zonder bezwaar door dat personeel ander werk gedaan worden. Uit den aard van het voorgesteld amendement komt het Spr. voor, dat men vreest, dat de ambtenaar ten kantore van den ontvanger met die werkzaamheden zal belast worden. Dit is juist een punt waarover Spr. zich hier openlijk wenscht te verklaren. — Het doel is niet geweest; dien ambtenaar tot een klerk te maken; de bedoeling is geweest, dat het iemand zou zijn, die onder de onmiddelijke leiding van den ontvanger zich in de administratie bekwaam zal maken. Vreest de raad dit echter, dan kan dien ambtenaar eene instruktie gegeven worden, waarin het verbod duidelijk wordt uitgedrukt, waarin zijne werkzaamheden bepaald worden omschreven, maar moet men het niet zijdelings tegengaan door eene bepaling in deze instruktie, op te nemen, die eene onbillijkheid tegenover den ontvanger zou ten gevolge hebben.

De heer *de Muralt* meent, dat bij een ander besluit reeds is bepaald, dat de ambtenaren in hunne bureaukosten zullen voorzien, ook in de kosten voor het personeel voor zoo ver dit niet van stadswege verstrekt mogt worden, hetgeen bepaald is met de bedoeling, dat de klerken aan het hoofdkantoor zouden kunnen worden gedetacheerd aan een der andere kantoren. Spr. begrijpt echter, dat bij sommige leden welligt de vrees bestaat, dat de nieuwe ambtenaar, genaamd ambtenaar ten kantore van den gemeente-ontvanger, eigenlijk zou zijn een klerk of kopiïst voor den ontvanger, en dat is de bedoeling niet geweest. Spr. gelooft ook, dat B. en W. zich hebben voorgesteld, dien ambtenaar eene instruktie te geven waaruit dit genoegzaam zal blijken. Aan den anderen kant moet men echter de gelegenheid niet afsnijden, om, als het noodig is, een van de drie van stadswege aangestelde klerken te detacheren, om op een ander kantoor eenige dienst te doen, zooals ten kantore van den ontvanger, om bv. de rapporten of staten over de direkte belasting te schrijven.

De heer *Pabst* blijft bij zijn voorstel, dat, zegt hij, geenszins de strekking heeft, om B. en W. de bevoegdheid te ontnemen tot het detacheren der klerken van het hoofdkantoor tot het verrigten van schrijfwerk. Spr. bestrijdt het echter, dat de gemeenteontvanger bv. zijne boeken door hen zou laten houden. Door de uitdrukking schrijfwerk bedoelt Spr. kopieer-werk. En in de 3e plaats wil hij dat zij niet kunnen belast worden met het doen van ontvangsten. Het is daarom echter niet verboden, dat de bedoelde ambtenaar niet soms om zich te oefenen zulke werkzaamheden doet met overleg van B. en W. Spr. wil echter het beginsel bestrijden, dat men ontvanger kan zijn, des noods zeer weinig van de zaken weten, en de menschen die door de stad toegevoegd worden en met alles uitmuntend bekend zijn, al het werk laten verrigten, zoodat een ontvanger, door een bekwamen van de stad betaalde klerk voorzien, in ruimte tijd heeft niet op het kantoor te zijn en andere zaken te doen. Spr. wijst er op, dat het duplikaat der aan B. en W. aangeboden rekening door de hand van een der ambtenaren ten stadhuize geschreven was.

De *Voorz.* zegt dat de tegenwoordige toestand is, dat van stadswege voor den ontvanger volstrekt niets gedaan wordt. Spr. moet evenwel zeggen, dat de toestand aanmerkelijk verandert; de werkzaamheden van direkteur die de ontvanger nu ook zal verrigten, zullen hem buitengewoon veel werk geven, en hoezeer Spr. nu deelt in de zienswijze van den heer *Pabst*, gelooft hij toch, dat er zich omstandigheden kunnen voordoen, waarin het moeijelijk is, niet eenige ondersteuning te geven.

De heer *v. Doorn* meent, dat het amendement niet in de instruktie van den ontvanger behoort; dáár moet gesteld worden, wat die ambtenaaar moet verrigten, maar niet, wat andere ambtenaren niet mogen doen; de ontvanger is, op zijne verantwoording, gehouden het werk af te maken, maar, voor zoo ver niet wordt voorgeschreven, dat hij het persoonlijk, eigenhandig volbrengen zal, behoort hij vrij te blijven, om het op te dragen, aan wien hij zal goedvinden. En als nu de andere ambtenaren hunne diensten aan den ontvanger willen leenen, wie zou daardoor lijden? Hoe zal gehandeld worden, als bij het opnemen der boeken eens bleek, dat zij in strijd met dit verbod toch door eenen der ambtenaren voor een gedeelte waren bijgeschreven? Blijft het niet mogelijk dat zulks nu en dan zelfs noodzakelijk zal worden, als de ontvanger (volgens art. 4) door B. en W. uitgenoodigd, tot het bijwonen van hunne vergaderingen afwezig is, en tijdelijk niemand anders dan een ambtenaar hem ten zijnen kantore vervangen kan? In allen gevalle de bepaling is *hier* niet op hare plaats, de ondergeschikte ambtenaar, kan zich beklagen als van hem arbeid wordt geeischt, die hem, volgens de aan *hem* te geven instruktie, niet mag worden opgelegd, maar het verbod waardoor onmogelijk wordt gemaakt, dat de ambtenaren elkander helpen, dat de minder bezoldigde, door bijzonderen ijver ten gerieve van zijnen meerdere van deze eenige verhooging van inkomen erlange, zou de instruktie ontsieren. De woorden »hij geniet geenerlei bureaukosten" drukken genoegzaam uit, dat de ontvanger elke ongewone, onverpligte hulp der ambtenaren moet beloonen en dat hij zelfs moet voorzien in de behoefte aan afschrijvers en bedienden bij de waarneming van zijn ambt.

De *Voorz.* merkt aan, dat men niet wil ontzeggen de bevoegdheid om anderen voor zich te laten schrijven, maar alleen de bevoegdheid om het door stedelijke ambtenaren als zoodanig te laten doen.

De heer *Boer* merkt aan dat, wat het hoofdbeginsel betreft, de voorsteller van het amendement eigenlijk in den geest is der bepaling, want in de algemeene instruktie is reeds uitgedrukt, dat alle bijzondere arbeid door de eenmaal aangestelde ambtenaren wordt verrigt, en dat alle extra hulp komt ten koste van hem, die haar wil verrigt hebben. Het bezwaar tegen het amendement is dat het eene al te wijde strekking heeft, daar er in gesproken wordt van *geen schrijfwerk te verrigten*; kwam dat er niet in voor, dan zou Spr. er zich eerder mede kunnen vereenigen, hoewel het dan toch ook niet noozakelijk is.

Dr heer *Pabst* zegt dat zijne bedoeling is geweest, dat de ontvanger niet door de stedelijke ambtenaren kopieerwerk zou laten verrigten, dat tot zijne betrekking als ontvanger behoort.

De heer *Schuller* merkt ten eerste op, dat het eene treurige houding zou hebben, dat, als men leest in de organieke verordening, dat er 3 klerken zijn, ieder zich van die klerken zal kunnen bedienen, behalve de gemeente-ontvanger. Eene tweede aanmerking is, dat dan een van die drie klerken wordt gesteld op non-aktiviteit; die drie klerken zijn thans werkzaam op het hoofdkantoor, maar doen daar al het schrijfwerk voor den direkteur; nu wordt dat gedeelte van de werkzaamheden van den direkteur opgedragen aan den ontvanger, en die mag dat niet meer laten schrijven! Die drie klerken zullen dan doen, wat nu twee doen, en Spr. gelooft dus, dat, om het doel van den voorsteller te bereiken, ten minste moest gezegd worden: »met uitzondering van een der klerken." Spr. heeft hooren spreken van het detacheren van klerken, maar hij merkt op, dat daarvan geen sprake meer kan zijn, want zij zijn niet meer aan het hoofdkantoor geattacheerd, maar kunnen dienst doen, waar werk voor hen is. Bediende de ontvanger zich van meer dan een, dan zouden er weder meer noodig zijn; daartoe zou aanvraag moeten geschieden aan den raad, en die zou het misbruik kunnen doen ophouden. Één klerk moet echter ter beschikking van den ontvanger blijven.

De heer *Pabst* zegt, dat als het waar is, dat de vroegere direkteur een klerk zijnde ambtenaar ter zijner beschikking moest hebben, en zelfs meer had, hij moet bekennen niet te begrijpen, waarom men dan niet vroeger heeft gezegd, dat de direkteur nog een man moest hebben, die hem behulpzaam moet zijn, hetgeen dan van invloed op de algemeene regeling had kunnen zijn. Spr. toch is juist uitgegaan van de onderstelling, dat na de vereeniging der betrekkingen zoodanige persoon niet meer noodig zou zijn. Heeft de ontvanger als direkteur onbepaalde bevoegdheid om zich van de klerken te bedienen, dan kan men dit niet nagaan, en dan geniet hij eigenlijk wel bureaukosten, en daarom blijft Spr. van meening dat, voor wat de ontvanger als zoodanig moet doen, hem van stadswege geen hulp door stadsambtenaren moet worden gegeven. Wil hij ze gebruiken dat hij ze uit eigen zak betale.

De heer *de Muralt* stelt de volgende wijziging op het amend. van den heer *Pabst* voor: »behalve voor het verrigten der werkzaamheden waarvoor aan den ontvanger van stadswege ambtenaren volgens hunne instruktie worden toegevoegd, mag hij geene stedel. ambtenaren bezigen, enz."

De heer *Pabst* neemt deze wijziging over.

Deze wordt alsnu in stemming gebragt en met 20 stemmen tegen die der HH. *v. Veersen* en *v. Doorn* aangenomen.

Art. 18 en 19 worden zonder omvraag goedgekeurd.

Art. 20. In geval de onder zijn toezigt staande ambtenaren nalatig mogten zijn in het ten behoorlijken tijde overstorten der bij hen ontvangen gelden, geeft hij uiterlijk binnen vijf dagen na verloop van den daartoe gestelden termijn, hiervan kennis aan Burgemeester en Wethouders.

De heer *Pabst* geeft in overweging, of het niet wenschelijk ware uiterlijk binnen vijf dagen te vervangen door zonder uitstel. Het kan toch zegt Spr. van het uiterst gewigt zijn, dat die kennisgeving dadelijk geschiede, opdat B. en W. dadelijk maatregelen nemen.

De *Voorz.* merkt aan, dat niet is voorgeschreven vijf dagen met de kennisgeving te wachten, maar dat vijf dagen gesteld zijn als de uiterste termijn.

De heer *Schuller* geeft in bedenking, die bepaling te behouden. Bevatte zij de verpligting om vijf dagen te wachten, dan zou dit zonder kwestie eene ongerijmdheid zijn. Het hoofd der stedelijke ambtenaren van de finantiën moet, zegt Spr., voor al die kommiezen en ambtenaren der stedelijke finantiën een vaderlijk hoofd zijn, die niet onmiddelijk naar B. en W. gaan en die menschen aanklagen moet en meêwerken, dat zij worden weggejaagd. Spr. acht het dus goed, dat hem in de onbelangrijke gevallen, die zich kunnen voordoen, gelegenheid wordt gegeven om te waarschuwen.

Het artikel wordt zonder verdere diskussie met de overige artt. aangenomen.

De heer *de Muralt* stelt alsnu voor de invoeging van het volgend nieuw art. »Hij geeft van alle ontduikingen of overtredingen en van de vervolgingen ter zake van plaatsel. belastingen, alsmede van den afloop dier vervolgingen aan B. eu W. kennis." Spr. zegt, dat het anders zou kunnen gebeuren, dat B. en W. onkundig bleven van de ingestelde vervolgingen en van den uitslag daarvan, daar de ontvanger dien het aangaat, volgens art. 25 der gem. wet de vervolgingen instelt, en, strikt genomen, wanneer hem daaromtrent niets is voorgeschreven, die kennisgeving niet behoeft te doen, welke toch van veel belang is.

Zonder omvraag wordt dit artikel aangenomen, en de geheele instruktie wordt goedgekeurd met algemeene stemmen.

Aan de orde is de verordening tot regeling van den rang, de bezoldiging en wijze van benoeming van de ambtenaren van fabriekage.

Niemand in algemeene beschouwingen wenschende te treden komt in behandeling

Art. 1 wordt zonder diskussie aangenomen.

Art. 2, De bezoldigingen voor de in art. 1 genoemde hoofd-ambtenaren, ambtenaren en bedienden, worden bepaald als volgt.

Voor den kameraar, commissaris van de openbare werken			jaarlijks f 2000.—
»	»	architect	- 1600.—
»	»	havenmeester	- 800.—
»	»	opzigter voor de gemeentebegraafplaats	- 800.—
»	»	opzigter voor de gemeentewerken	- 600.—
»	»	opzigter-magazijnmeester	- 520.—
»	»	opzigter voor de straten, wegen, wandelplaatsen, plantsoenen en wateren	- 520.—
»	»	opzigter der lantaarnverlichting	- 312.—
»	»	kraanmeester	- 120.—
»	»	waagmeester	- 35.—
»	de twee sluiswachters, elk		- 700.—
»	den sluiswachter voor de sluis in de Vleutensche wetering		- 100.—
»	twee brugwachters, elk		- 312.—

Voor den brugwachter voor de Willemsbrug	ƒ	52.—
» » bewaarder van den Domstoren en opwinder van stads uur- en speelwerken	-	432.—
» » adsistent opwinder	-	130.—
» twee sluisknechts voor de weerdsluis elk	-	312.—
» » sluisknechts te Vreeswijk, elk	-	285.
» » knechts voor de gemeentebegraafplaats, elk	-	208.—
» » warghedienden, elk	-	123.—

De heer *Bake* stelt voor de bezoldiging van den opzigter van stadswerken te verhoogen tot ƒ 750. Spr. heeft verder bij de behandeling der begrooting de redenen aangegeven, die hem hiertoe leiden.

De *Voorz.* deelt de zienswijze van den heer *Bake*. Bij vorige gelegenheden heeft Spr. steeds als zijne opinie te kennen gegeven, dat men moest beginnen met kleine traktementen toe te kennen en die vermeerderen als de personen voldoen. Spr. gelooft dat dit hier heeft plaats gehad; maar als men op den duur bekwame menschen en geschikte ambtenaren wil hebben, is eene bezoldiging van ƒ 700 tegenwoordig niet te hoog, misschien nog wel te laag.

De heer *Bake* moet nog doen opmerken, dat in die betrekking veel vertrouwen geschonken wordt, en het dagelijksche toezigt van het werk geheel aan dien ambtenaar is opgedragen. Buitendien wordt daartoe technische kennis en ondervinding vereischt, en Spr. vindt het vreemd, dat het traktement van een technisch ambtenaar op ƒ 600. wordt voorgesteld, en dat van een sluiswachter op ƒ 700.

De *Voorz.* zegt, dat wat de betrekking van sluiswachter en dergelijke ambten meer betreft, men altijd begrepen heeft, dat zoodanige komptabele betrekkingen goed moeten worden betaald.

De heer *Schuurman* zal zich met het voorstel van den heer *Bake* vereenigen, maar verwacht dan ook dat die ambtenaar zich zal onthouden van het maken van bestekken en het toezigt houden over partikuliere werken. Spr. blijft altijd van meening, dat die ambtenaren onverdeeld voor de stad moeten werkzaam zijn, daar hij meer en meer de overtuiging heeft, dat, zoo zij ook voor partikulieren het toezigt houden, al ligt over de bepalingen van rooijing, als anderszins kan worden heengestapt.

De heer *de Muralt* vereenigd zich met het voorstel van den heer *Bake*, maar wenscht bij deze gelegenheid ook in het midden te brengen, dat het hem niet duidelijk is, in hoeverre onder de traktementen van de ambtenaren ook begrepen is de belooning voor diensten ten behoeve van werken, die niet regtstreeks tot de gemeenten behooren, maar daarmede in verband staan. Spr. meent niet, dat de bedoeling geweest is, dat b. v. als het traktement van den architekt verhoogd wierd, de ƒ 100 welke hij voor het toezigt over het gebouw van kunsten en wetenschappen krijgt, niet meer door hem zouden mogen genoten worden.

De heer *v. Geuns* kan zich wel met het amendement vereenigen, doch wenscht te vernemen, of de ƒ 50 die de opzigter nog geniet voor het bijhouden der kaart van de begraafplaats, ook in het vervolg door hem zullen genoten worden. Spr. ziet voorts uit den toelichtenden staat, dat het traktement van den opzigter over de stads werken tot dusverre gelijk is geweest aan dat van den opzigter over de straten, wegen en pleinen, en hij wenscht daarom in bedenking te geven, of niet ook het traktement van den laatste eenige verhooging dient te ondergaan, als dat van den eerste zoo aanmerkelijk verhoogd wordt.

De *Voorz.* merkt aan, dat bij dien tweeden opzigter minder die technische kennis vereischt wordt, terwijl hij bovendien op het oogenblik nog vrij-woning heeft in een van stads gebouwen, zoodat, dunkt Spr., voor het oogenblik de behoefte tot verhooging niet bestaat. Omtrent de inlichting door den heer *v. Geuns* gevraagd, zegt Spr., dat art. 4 bepaalt, dat wat de ambtenaren buiten hun traktement genieten aan hen verblijft. Spr. gelooft dat zoodanige afzonderlijke belooning te geven praktisch zeer zijn nut heeft.

De heer *de Muralt* gelooft, dat hier hetzelfde geldt als voor de sekretarie is aangenomen, dat nl. bij traktementsverhooging, of bij aanstelling van nieuwe ambtenaren, die extra-belooningen vervallen.

Het amendement van den hevr *Bake* wordt met algemeene stemmen aangenomen en het artikel goedgekeurd, met de beide volgende artikelen.

Art. 4. Geen der in deze verordening genoemde ambtenaren of bedienden zal, onder welken naam ook, eenige andere voordeelen of inkomsten uit de gemeentekas mogen genieten, dan die verbonden aan de waarneming van eenig ander ambt of eenige andere bediening, waarmede hij, door of met goedkeuring van den Raad, mogt belast worden.

De heer *Pabst* stelt voor de redaktie te wijzigen in den geest als in de verordening voor de ambtenaren der sekretarie.

De *Voorz.* gelooft, dat dit eenigzins te ver gaat. Spr. ziet bv. geen reden, waarom bv. een sluisknecht, een opwinder, geene openbare bedieningen zoude mogen bekleeden, zonder dat de raad zich er mede bemoeit. De bedoeling zou misschien meer kunnen zijn, dat zij geen andere stedelijke bedieningen konden uitoefenen, ten einde geene akkumulatie te weeg te brengen.

De heer *de Muralt* gelooft dat nog zeer kort geleden bij het organiek besluit voor de dienst der finantien, die, zelfde bepaling is aangenomen. Spr. acht het van groot gewigt, dat dergelijke bepaling ook in dit organiek besluit worde opgenomen; anders zou b. v. de kameraar de betrekking van architekt aan eene of andere lands-, provinciale of partikuliere inrigting kunnen waarnemen.

Het voorstel van den heer *Pabst* wordt aangenomen met 17 stemmen tegen die der HH. *Bake*, *v. Doorn*, *v. Hoytema* en den *Voorz.*.

Art. 5. De hoofdambtenaren in art. 1 bedoeld, worden benoemd door den Raad, nadat voor elke te vervullen betrekking eene aanbeveling van twee personen, door Burgemeester en Wethouders is ingediend.

De benoeming van de overige ambtenaren en bedienden geschiedt door Burgemeester en Wethouders: die van
den opzigter voor de gemeentewerken;
» opzigter magazijnmeester;
» opzigter voor de straten,
op eene aanbeveling van twee personen, voor elke te vervullen plaats, door den kameraar in te dienen.

De heer *Pabst* stelt voor de aanbeveling door den kameraar te laten wegvallen. Spr. vindt het van gewigt, dat B. en W. geheel vrij zijn in de benoeming der in dit art. opgenoemde personen.

De heer *Bake* merkt op, dat het toch moeijelijk is dien ambtenaar personen op, te dringen waarvan hij niet gediend wil wezen. Spr. zou het dus wenschelijk achten dat de kameraar gehoord wierd.

De *Voorz.* zegt, dat tot dusverre al werd het niet voorgeschreven toch de kameraar gehoord werd. Spr. meent wel, dat de zaak even goed zal gaan al wordt het amendement aangenomen. De omstandigheid zou zich kunnen voordoen, dat men iemand benoemde al was hij den kameraar minder aangenaam, en het zou daarom misschien beter zijn de bepaling weg te laten.

De heer *Bake* zou wenschen te lezen, »na daaromtrent den kameraar te hebben gehoord" opdat deze niet zou kunnen zeggen dat hem iemand is opgedrongen dien hij niet kent, en voor wien hij niet verantwoordelijk kan zijn.

De heer *Pabst* zegt, dat dit eene beperking zou daarstellen van de magt van B. en W. Waarom vraagt Spr. moet de kameraar gehoord worden over den magazijnmeester, over de kraan- en waagmeesters. Verantwoordelijkheid komt niet te pas, want Spr. gelooft, dat de kameraar wel zou bedanken verantwoordelijk te zijn voor den magazijnmeester.

De heer *Bake* zegt, dat inderdaad verantwoordelijkheid bestaat. De kameraar toch is verantwoordelijk voor de goede uitvoering van publieke werken, en als hij ondergeschikte ambtenaren onder zich heeft, komt dat wat dezen bederven op zijne verantwoordelijkheid neêr.

Het amendement van den heer *Pabst* wordt aangenomen met 18 stemmen tegen die der HH. *Visscher* en *Trip*; dat van den heer *Bake* wordt verworpen met 17 stemmen tegen die der HH. *Bake*, *Boelzelaer*, *Visscher* en *Trip*.

Het aldus veranderd art. wordt met de overigen zonder omvraag en de verordening met algemeene stemmen aangenomen.

De *Voorz.* zal alsnu antwoorden op de vragen door den heer *v. Nooten* in eene vorige verg. tot het dagelijksch bestuur gerigt. Spr. wil niet treden in de kwestie of die vragen aan het dagelijksch bestuur behoorden gerigt te worden, en of ze niet eer hadden behooren gedaan te worden aan het hoofd des bestuurs, als belast met de politie-zorg. Spr. betreurt evenzeer als de heer *v. Nooten* het ongeluk, dat heeft plaats gehad, en het is ook Spr's aandacht niet ontgaan, of wel behoorlijk zorg werd gedragen voor de handhaving der keuren en politie-verordeningen. Naar aanleiding hiervan is men in korrespondentie getreden met den hoofd-kommissaris van politie, en de uitslag daarvan is geweest, dat hij te kennen gaf, van oordeel te zijn, dat zelfs bij vermeerdering van het personeel, dergelijke ongelukken niet voorkomen kunnen worden. Het is aan het hoofd des bestuurs echter nog niet duidelijk genoeg gebleken, of wel van wege de politie genoegzaam bekeuringen zijn ingesteld, en ook nadat de zaak bij B. en W. ter sprake was gebragt, heeft men begrepen, om, daar er geruchten loopen, dat er zelfs in tegenwoordigheid van politie-agenten gescholen is, nadere inlichtingen te wachten, die, als zij niet voldoende kunnen worden gegeven, aanleiding zullen geven, dat men den hoofdkommissaris het ongenoegen van het bestuur te kennen geeft. Wat de tweede vraag betreft, of nl. het voornemen bestaat tot vermeerdering der politie, antwoordt Spr., dat als er behoefte bestaat tot uitbreiding, hij, hoezeer het meerdere kosten zal veroorzaken, niet zal schroomen eene voordragt deswege te doen. Spr. is echter niet overtuigd, dat zulke belangrijke uitgaven meer voor het politiewezen in deze gemeente noodig zijn; en hij houdt zich verzekerd, dat men met een klein personeel reeds zeer veel kan verkrijgen. Het is, zegt hij, genoegzaam bekend, dat als reserve beschikbaar is een personeel van ongeveer honderd nachtwachts, en dat van wege de politie, assistentie kan worden gerekwireerd van de militaire magt. Bij aanwending dier hulpmiddelen is geene voordragt noodig, die de stad op eenige duizenden zal te staan komen. Wat echter overweging zou kunnen verdienen is, of er niet verandering in de bezoldigingen zou kunnen worden gebragt, door verschillende klassen van agenten aan te nemen, Spr. vreest echter, dat het politiewezen nooit behoorlijk zal kunnen worden geregeld, zoolang men niet weet welk verband er zal bestaan tusschen de rijks- en de stedelijke politie.

De heer *de Muralt* gelooft, dat de Voorz. de eerste vraag van den heer *van Nooten* heeft beantwoord met te kennen geving van de meening van B. en W. doch dat hij op de tweede vraag, mede aan B. en W. gerigt, alleen zijne eigene meening heeft te kennen gegeven. Spr. acht zich verpligt, daar die tweede vraag door den heer *van Nooten*, ook tot hem, als lid van het dagel. bestuur gerigt was, als zijne overtuiging mede te deelen, dat de politie slecht is ingerigt; het personeel is goed, daaronder vindt men ijverige en geschikte personen, vele leden van den raad kunnen dit uithoofde hunner andere betrekkingen beoordeelen; maar de voortdurende inrigting der politie gelijk die hier ter stede sedert 30 à 40 jaren bestaat, keurt Spr. af. Spr. heeft dan ook reeds bij verschillende gelegenheden bij B. en W. het punt ter sprake gebragt, of men niet in verband met de voorschriften der gemeentewet en de nieuwere verordeningen van allerlei aard, tot eene herziening van de inrigting van de politie moest overgaan. Tot nu toe is het dagelijksch bestuur het in deze niet eens geweest, en Spr. gelooft, dat dit de reden is waarom nog geene voordragt tot verbetering daarvan gedaan werd. Te Leiden, 's Gravenhage, Rotterdam en Amsterdam, is de zaak goed geregeld; men heeft zich, na de invoering der gemeentewet, in de eerste plaats daarmede bezig gehouden, en dáár heeft eene organisatie der gemeentepolitie door den raad plaats gehad. De raad heeft daar bepaald, hoe de politie zal zijn zamengesteld en over welke hulpmiddelen B. en W. als belast met de uitvoering van de verordeningen van den raad, en de burgemeester als hoofd der politie, zouden kunnen beschikken tot handhaving zijner verordeningen. Spr. acht het noodzakelijk dat ook deze raad besluite tot eene herziening der bestaande inrigting en tot eene organisatie onzer gemeente-politie over te gaan.

De heer *v. Nooten* betuigt den Voorz. zijn dank voor de beantwoording der vragen, en ook den heer *de Muralt* voor de toelichting zijnerzijds gegeven. Wat aangaat de bevoegdheid om die vragen tot B. en W. te rigten heeft Spr. gemeend, dat die bij elk lid van den raad bestaat, uit hoofde de raad verordeningen vaststelt in het belang der openbare orde, en dus de bevoegdheid heeft te onderzoeken, welke werking zij op de openbare orde hebben. Die verordeningen worden ten uitvoer gelegd door B. en W., en speciaal is bij art. 179 litt. *h* der gem.-wet aan B. en W. opgedragen te zorgen voor de veiligheid van de straten en wegen in de gemeente. Spr. meende dus geheel in zijn regt te zijn, om die vragen te doen, zonder inbreuk te maken op de bevoegdheid van den Burgemeester als hoofd der politie. Spr. moet overigens verklaren, dat het antwoord hem niet bevredigd heeft, dat nl. de hoofdkommissaris te kennen gegeven heeft, dat zelfs met de beste politie dergelijke ongelukken niet kunnen worden tegen gegaan. Spr. ontkent, dat het een ongeluk is, het is opzettelijk gebeurd, of het was eene grove balddadigheid. Wanneer de politie zich bij dergelijke gelegenheid genoegzaam op straat vertoont, maakt zulks indruk, en dan heeft dit van zelf het gevolg, dat de verordeniugen worden geëerbiedigd. Als dus de serenade van eene genoegzame politiemagt ware vergezeld geweest, Spr. twijfelt of het dan zou zijn gebeurd, en zoo menigvuldig van vuurwapenen gebruikt gemaakt zou zijn, als toen het geval is geweest. Spr. moet hier nog bijvoegen, dat het feit is gebeurd des avonds ten 11 ure, en eerst ten 9 ure den volgenden morgen was het bij de politie bekend door de aangifte van den heelmeester. De politie dus is dien avond niet op hare plaats geweest. Spr. wil op niemand een blaam werpen; het klein personeel werkt goed, maar het is te klein om voor de handhaving der orde in de stad, en de uitvoering der politieverordeningen behoorlijk te waken. Spr. heeft daarom gemeend te moeten vragen of daardoor niet de overtuiging is ontstaan, dat het nu tijd is, het politiewezen te reorganiseren; en dan gelooft Spr. die vraag bevestigend te kunnen beantwoorden, als telkens zoo in het oog loopende feiten zich voordoen. Voor eenigen tijd heeft een lid der verg. er reeds op gewezen, hoezeer de politie bij die in andere plaatsen achterstaat en verbetering noodzakelijk is. De Voorz. deelde die meening toen niet, maar Spr. vertrouwt dat de behoefte ook hem nu meer en meer blijken zal en dat het dagel. bestuur gelijk in andere aanzienlijke steden, eene voordragt zal doen tot betere organisatie. Spr. gelooft niet, dat dit in strijd is met de magt en de taak door de gem. wet aan den burgemeester toevertrouwd.

Den *Voorz.* komt het voor, dat met veel overdrijving gesproken wordt van stoornis der orde. Ongelukken als hier hebben plaats gehad, hebben in verschillende andere steden plaats gehad. Een ongeluk te voorkomen is ook niet mogelijk. De politie kan niet overal tegenwoordig zijn. Dat een grooter getal agenten meer hulp zou kunnen leveren, wil Spr. niet betwijfelen, maar er zijn eenige duizenden mede gemoeid.

De heer *Pabst* wenscht eene motie van orde voor te stellen, aldus luidende: De raad, gehoord het antwoord van B. en W. gegeven op de inlichtingen over de politie, gevraagd door den heer *v. Nooten*, Overwegende dat de noodzakelijkheid gebleken is, ten spoedigste over te gaan tot het maken van eene

verordening op de organisatie der politie. Gezien art. 134, 135, 136 der gemeentewet, Besluit: Eene personele komm. te benoemen ten einde den raad zoo spoedig mogelijk een ontwerp-verordening op de organisatie van de politie voor te dragen.

De Voorz. zegt, dat dit geene motie van orde is en geeft in overweging deze diskussie wegens het vergevorderd uur tot de volgende verg. te verdagen.

De verg. gaat hierop uiteen tot morgen ten 12 ure.

Zitting van Donderdag 20 Januarij.

Voorz. Mr. *W. R. Boer.*

Tegenwoordig zijn 24 leden, afwezig de HH. *Kien v. Dielen*, *Ackersdijck*, *Karsten* en *Jongeneel.*

Aan de orde is de voordragt tot wijziging der verordening betreffende de stads zakkendragers.

De heer *Pabst* merkt aan, dat bij het sluiten der vorige verg. in diskussie was de zaak der politie, en de Voorz. de toezegging had gedaan, dat die in deze verg. zou worden voortgezet. Spr. had zich daarom voorgesteld. het voorstel, dat hij gister heeft gedaan, te zien behandelen. Men moet nu dus besluiten, die diskussie voort te zetten, of wel haar te verdagen tot eene volgende verg.

Wordt op de aanmerking van den Voorz., dat van die behandeling alleen sprake kon zijn in eene verg. waarin de burgem. als hoofd der politie aanwezig mogt zijn, na eenige diskussie besloten, de behandeling van dit onderwerp tot eene volgende verg. te verdagen, terwijl de Voorz. het voorstel van den heer *Pabst* betreffende de benoeming eener komm. voor de zaak der reorganisatie van de politie in ontvang neemt.

De behandeling over het aan de orde gestelde onderwerp wordt alsnu geopend.

De heer *Ram* zegt, dat de leden der kommissie voor het brandwezen die verordening naauwkeurig onderzocht hebben en de voorzitter dier kommissie in een uitvoerig rapport het onvoldoende er van heeft aangetoond; Spr. stelt daarom voor, de verordening niet af te kondigen.

De heer *de Muralt* kan, ofschoon hij ook zijne stem gegeven heeft aan de voordragt, zich toch wel vereenigen met het voorstel van den heer *Ram.* De verordening is twee jaren geleden door den raad vastgesteld en door de hoogere autoriteit goedgekeurd. Toen echter B. en W., alvorens tot de afkondiging over te gaan, middelen meenden te moeten beramen, om haar naar behooren uit te voeren, is hun gebleken, dat zij, gelijk zij was vastgesteld, onmogelijk was uit te voeren. B. en W. hebben daarvan destijds kennis gegeven aan de komm. die haar had ontworpen; deze heeft de zaak nader onderzocht, dat onderzoek heeft zelfs ten gevolge gehad, dat er eene gekombineerde verg. heeft plaats gehad van die komm. met de komm. voor het brandwezen. De leden dezer laatste komm. waren van gevoelen, dat de verordening in het geheel niet moest worden afgekondigd; onder de leden der komm. die haar had ontworpen, waren er eenigen die meenden, dat het beter was er een paar wijzigingen in te brengen en dezelve dan af te kondigen, met voorbehoud zich in de toepassing te regelen naar de bestaande behoefte. Men meende dat, de verordening eenmaal door den koning goedgekeurd zijnde, het geen goeden indruk zou maken, als zij niet wierd afgekondigd. Dit heeft Burgemeester en Wethouders er toe geleid, in die verordening veranderingen te brengen in twee art., die in de praktijk onuitvoerbaar zouden zijn geweest. Wanneer echter de raad goedvindt, in eene vastgestelde, door den koning goedgekeurde verordening eenige verandering te maken, is hij andermaal verpligt, de koninklijke goedkeuring daarop te vragen. Het bezwaar dus, dat men vroeger had, om eene verordening niet af te kondigen, nadat zij door den koning is goedgekeurd, blijft dus eigenlijk toch bestaan, en het komt Spr. voor, dat de indruk te dien opzigte eigenlijk dezelfde blijft. Uit de toelichting der voordragt van B. en W. blijkt, dat wat zij voorstellen eigenlijk is een voorstel eenigzins uit de noodzakelijkheid voortspruitende, om de zaak te houden gelijk zij was vastgesteld, maar toch met de nevengedachte om haar spoedig te herzien. Het was hun dan ook gebleken, dat die verordening niet voldoen kon. Het ware moeijelijk in bijzonderheden te treden ten einde den raad bekend te maken met de redenen, die daarvoor bestaan; de komm. voor het brandwezen, die veel belang stelt in de vereeniging van stads werklieden, als staande met de inrigting van het brandwezen in zulk een naauw verband, is eenparig van gevoelen, dat de verordening niet moet worden afgekondigd. Spr. vertrouwt, dat wanneer den leden herinnerd wordt de briefwisseling daarover vroeger gevoerd, ook zij alleen denzelfden indruk zullen verkrijgen, dat het verkieslijk is de verordening niet af te kondigen.

Op verzoek van den heer *de Muralt* worden alsnu die stukken voorgelezen.

De Voorz. zegt, dat het dagel. bestuur in groote moeijelijkheid verkeerde; door het raadsbesl. van 1857, waarop de koninkl. goedkeuring verkregen was, zag het zich genoodzaakt de verordening af te kondigen, en toch, toen men de zaak zou in het leven roepen, bleken daartegen zoo onoverkomelijke bezwaren te bestaan, dat men wel besluiten moest haar niet af te kondigen. Men heeft eerst gemeend de komm. nog eens te moeten hooren, die zich vroeger met de zaak had bezig gehouden, dit heeft langer geduurd dan men verwacht had, doch eindelijk heeft die komm. verklaard, dat zij zooveel bezwaar in de zaak niet vond, dat zij meende bij hare eerste denkbeelden te moeten blijven volharden. Het koll. van B. en W. heeft gemeend, zich niet met dat nader advies te moeten vereenigen, daar de zaak, gelijk zij daar lag, niet voor de praktijk geschikt was, maar daarin die wijzigingen te moeten voorstellen, die volstrekt onvermijdelijk waren. Van daar de aanhangige voordragt, waarbij men zich, tot het volstrekt noodige heeft beperkt, tot dat art., hetwelk het beginsel inhoudt, »dat zeker aandeel van het loon der werklieden aan de vereeniging zal worden uitgekeerd, om later, naar elks verdiensten, onder hen te worden verdeeld." Het groot verschil dat nu bestaat tusschen het voorstel van B. en W. en het voorgestelde amend., komt hierop neêr, dat B. en W., wanneer de raad zich met het voorstel kon vereenigen, dadelijk konden overgaan tot het erlangen der koninkl. goedkeuring en de afkondiging, terwijl bij het aannemen van het amend. de zaak geheel in het onzekere wordt gelaten, en daaraan gewis niet spoedig zal worden onttrokken; naar Spr. voorkomt, zal dan toch alles aan eene nieuwe herziening moeten worden onderworpen, en wanneer hij ziet, hoeveel moeite, zorg en tijd, het nu verrigte reeds gekost heeft, dan gelooft hij, dat, met de beste verwachtingen van den ijver eener nieuwe komm., wel in lang niets van de zaak komen zal.

De heer *Schuurman* had destijds de eer, lid van die komm. te zijn; hij moet alzoo eenigzins opkomen, tegen hetgeen de Voorz. heeft in het midden gebragt. Die komm. heeft zoo spoedig mogelijk haar gevoelen kenbaar gemaakt; of evenwel de toezending der stukken aan die komm. zoo dadelijk is geschied, zou Spr. betwijfelen. De komm. heeft daarbij, toen zij adviseerde de verordening af te kondigen en in werking te brengen, niet gemeend, dat er geene leemten in waren, maar het was haar nog niet bewezen, dat art. 11 onuitvoerbaar was. Spr's persoonlijk gevoelen is nimmer geweest voor de inlassching van dat art. Nogtans adviseerde de komm., dat zij het niet ordelijk en voegzaam vond, dat eene vastgestelde en door Z. M. goedgekeurde verordening niet zou worden afgekondigd; ware het dat die leemten wierden ontdekt, dan zou men de verordening kunnen herzien. Zij heeft het steeds betreurd, dat aan de afkondiging geen dadelijk gevolg is gegeven.

De heer *de Muralt* herinnert, dat terwijl die verordening niet was afgekondigd, de zaak heeft bestaan en B. en W. gemeend hebben, haar bij administratieven maatregel te moeten blijven regelen, die tot heden zeer goed gewerkt heeft. B. en W. hebben daarbij zooveel mogelijk het oude, dat goed was, behouden, en het overige anders geregeld. Zoo zijn bv. de zakkendragers aan het boven- en benedeneinde der stad vereenigd, en dat heeft zeer gunstig gewerkt; zij zijn allen vereenigd onder een chef aan het benedeneinde der stad, dien B. en W. een onderchef hebben toegevoegd. Zoo is de zaak geregeld ten nutte van het publiek en tot genoegen der leden van de vereeniging en van de komm. voor het brandwezen. Wanneer deze verordening wierd afgekondigd, zouden strikt genomen, sommige van de maatregelen van B. en W. die nu zeer goed werken, weer moeten worden ingetrokken. Nu zegt men wel, B. en W. kunnen de bepaling, dat er twee afdeelingen en twee hoofdlieden der zakkendragers zijn, zóó uitleggen, dat het ligchaam toch vereenigd worde onder een chef en een adjunkt, en dat de voorgeschreven verdeeling slechts op het papier blijve bestaan; dat is een middel van accommodement; en Spr. vraagt, als men de verordening toch niet afkondigt gelijk zij oorspronkelijk is vastgesteld, haar nu reeds wil herzien, en het vooruitzigt heeft, dat sommige zaken niet geregeld zijn, zoodat spoedig weder eene herziening noodig zal zijn, of het dan niet beter is de afkondiging in het geheel niet te doen plaats hebben. Men zal toch dadelijk eene geheel nieuwe verordening kunnen voordragen. Inmiddels is de zaak administratief vrij goed geregeld. Spr. acht het daarom in het belang derzelve verkieslijk, B. en W. uit te noodigen, ten spoedigste eene nieuwe verord. voor te dragen, zonder gebonden te zijn door de afkondiging van een vroeger raadsbesluit, en dit besluit daarom niet af te kondigen.

De heer *Metelerkamp* gelooft niet, dat het amendement van den heer *Ram*, gelijk het nu luidt, kan worden aangenomen. Spr. ontkent toch den raad de bevoegdheid, B. en W. te verbieden, eene goedgekeurde verordening af te kondigen; hij zal daarom tegen het amendement stemmen.

De heer *Visscher* zegt, dat het in regten zoo moge zijn, dat men het niet kan verbieden, maar dat toch, als men de grove fouten ziet, die in elk art. bestaan, hij het voor een raad nog al bezwarend vindt, de verordening af te kondigen. Men kan toch iets dat slecht is niet publiek maken. Het is, zegt Spr. verder, vooral van belang de verord. te herzien, want de geheele historie der zakkendragers, die eigenlijk op zwart zaad gezet zijn, hangt zoo zamen met het brandwezen, dat als er geen verdiensten voor hen meer zijn, men voor het brandwezen andere maatregelen moet nemen.

De heer *de Jong* is het met den heer *Schuurman* eens, dat de handeling van het dagel. bestuur wel wat ver gaat, om nl. eene goedgekeurde verordening twee jaren te laten liggen; in de onderstelling, dat zij niet gunstig kon werken, dunkt Spr., dat men niet zoo lang had behooren te wachten. Nu echter de zaak eenmaal zoo is, gelooft Spr., dat het voorstel van den heer *Ram* ook niet kan opgaan; maar dat men slechts zou kunnen besluiten, de afkondiging te schorsen en de zaak aan B. en W. te renvoyeren, tot nadere regeling.

De *Voorz.* zal nog eenige woorden ter toelichting in het midden brengen. Hij begint daartoe met wat de laatste Spr. beweerde, dat het dagel. bestuur *in mora* zou geweest zijn. De zaak is, zegt Spr., vergroot voorgesteld: de koninklijke goedkeuring is verkregen in het begin van Oktober 1857 en, hetgeen tevens tot antwoord kan strekken aan den heer *Schuurman*, reeds den 22 dier maand is bij geleidende missive die verord. met de bezwaren van B. en W. kenbaar gemaakt aan de komm., die haar ontworpen had, met verzoek om advies; dat advies is eerst bijna een jaar later, in Aug. 1858 ingekomen. Men zou misschien kunnen zeggen, dat het dagel. bestuur toch had moeten handelen, maar Spr. durft gerust den raad in overweging geven, of het dagel. bestuur dan betamelijk en wellevend ten opzigte der komm. zou gehandeld hebben? Het bezwaar van den heer *de Jong*, dat er in deze verzuim is, dat men te lang gewacht heeft, schijnt door een ander lid volstrekt niet zoo te zijn ingezien, daar dat lid immers begrepen heeft, dat het dagel. bestuur nog niet ver genoeg gegaan is, en wenscht dat de verord. in het geheel niet worde afgekondigd. Spr. moet verklaren, dat hij zich met dit laatste gevoelen niet kan vereenigen, dat hij daar groot bezwaar in ziet, en dat het hem voorkomt, dat men dan den weg zou moeten volgen door den heer *de Muralt* aangegeven. Spr. komt nu echter terug op het voorstel van B. en W., strekkende om de zaak zoo spoedig mogelijk in werking te brengen, en alleen die bepaling weg te laten, die bepaald onmogelijk in de praktijk schijnt. Hij heeft daartegen wel hooren beweren, dat de verord. toch zoovele leemten bevat, dat spoedig tot eene geheele herziening zal moeten worden overgegaan, maar hij gelooft dat men hierbij overdrijft. Hij stelt zich bij deze zoomin als bij andere zaken voor, dat eene regeling voor altijd zal duren, en men is dan ook volkomen bevoegd, elken dag de herziening van zulke verordeningen uit te lokken, maar men zal dit zeker het beste doen, als men eenigen tijd hare werking heeft gadegeslagen.

De heer *Pabst* wijst, met betrekking tot hetgeen de heer *Metelerkamp* in het midden bragt, op art. 171 der gem. wet, waaruit blijkt, dat het denkbeeld, dat de raad eenigen invloed op de afkondiging uitoefent, niet buiten den geest dier wet ligt. Van het voorstel van den heer *Ram* zou evenwel het gevolg zijn, dat de zaak hangende bleef; dat wenscht Spr. niet, hoewel ook hij zeer geneigd is, de verordening niet in het leven te roepen. Spr. zou daarom wenschen, dat de verg. kon besluiten, de verordening gelijk zij bestaat buiten werking te stellen, en B. en W. te verzoeken, ten spoedigste een nieuw ontwerp voor te dragen. De vereeniging der zakkendragers kan bepaald als eene nuttige inrigting voor het brandwezen beschouwd worden. Nu verklaren twee leden der komm. voor het brandwezen in deze verg, en ook de geheele komm, dat zij bezwaar heeft tegen deze verordening, en dan moet Spr. verklaren, dat hij groot bezwaar heeft haar langer te doen bestaan; de raad zou toch zoodoende eene groote verantwoordelijkheid op zich laden.

De heer *Metelerkamp* zegt, dat art. 171 op een geheel ander geval ziet en wijst den heer *Pabst* op een art. vóór art. 171, waar gezegd wordt, dat de afkondiging binnen 14 dagen moet geschieden; zij heeft geen plaats gehad, en dat behoefde ook niet, want, zegt Spr., de heer *Pabst* zal zich herinneren, dat § 2 alleen ziet op die verordeningen waarin straf is bepaald, hetgeen ten aanzien van deze verordening het geval niet is. De reden waarom Spr. tegen het voorstel van den heer *Ram* is, is niet omdat hij de verord. wenscht in het leven te roepen, maar dat, als eens in den raad eene verord. vastgesteld en deze door den koning goedgekeurd is, men z. i. wel kan besluiten haar in te trekken, maar niet B. en W. als het ware den last geven haar niet af te kondigen.

De heer *de Jong* heeft geenszins een verwijt willen rigten tot het dagel. bestuur; dat is Spr's gewoonte niet; hij gevoelt al te zeer het moeijelijke van de taak, en is te zeer overtuigd van de goede bedoelingen van dat bestuur. Spr. meent echter, dat als eene verordening door den Koning is goedgekeurd men haar niet 1½ jaar (zoo als nu blijkt) buiten werking moet laten, en hij zou denken, dat, als het dagel. bestuur moeijelijkheden in de uitvoering ziet, de eerste stap moest zijn, den raad autorisatie te vragen, om niet tot de afkondiging over te gaan.

De heer *Ram* moet erkennen, dat de wijze waarop het geschiedt hem zeer onverschillig is. Wat de heer *Metelerkamp* aanvoert deelt Spr. niet geheel, doch hij zal daarover niet in diskussie komen. Spr. wijzigt zijn voorstel in dier voege, dat de raad B. en W. uitnoodigt de verord. in te trekken en zoo spoedig mogelijk eene nieuwe voordragt dienaangaande ter tafel te brengen.

De heer *v. Hengelaar* kan zich wel vereenigen

met het denkbeeld, om de verordening niet uit te voeren, doch zou als subamendement voorstellen, dat de raad haar intrekke; B. en W. toch zijn niet bevoegd verordeningen van den raad te schorsen of in te trekken, maar verpligt die af te kondigen en uit te voeren; en dat de raad de niet afkondiging beveelt, daar zou Spr. ook tegen zijn, daar wederkeerig de raad niet mag treden in de uitvoerende magt die aan het dagel. bestuur toekomt.

De heer *de Muralt* zou zich kunnen vereenigen met hetgeen de heer *de Jong* aanvoert; hij gelooft wel, dat B. en W. verpligt zijn zoo spoedig mogelijk de verordeningen af te kondigen, maar hij vertrouwt toch, dat als de raad van de redenen heeft kennis genomen, die B. en W. daartoe leidden, men die billijk zal noemen. Spr. was destijds geen lid van het dagel. bestuur, maar zou er ook zijne stem aan gegeven hebben. Spr. zou zich niet kunnen vereenigen met wat de heer *Metelerkamp* aanvoert; gaat dat op, dan zou dat lid ook niet voor de door B. en W. voorgestelde wijzigingen kunnen stemmen, maar moeten verlangen, dat de verord. eerst afgekondigd worde, gelijk zij door den Koning is goedgekeurd Spr. zou het echter al te erg vinden, eene verord. af te kondigen, en den volgenden dag voor te stellen haar te wijzigen. Hij acht het dan meer in het belang der zaak, haar niet af te kondigen.

De heer *v. Lier* zou eveneens wenschelijk achten de verord. niet in werking te doen treden, doch gelooft niet, dat het voorstel van den heer *Ram* hiertoe wettiglijk kan leiden. Met het oog op art. 168 gem. wet moet Spr. vragen, of er wel eigenlijk eene verord. regtens bestaat, zolang zij niet is afgekondigd? Afkondiging schijnt dus in ieder geval aan de intrekking te moeten voorafgaan.

De heer *Pabst* zegt, dat in art. 168 wel staat: »deze verordeningen verbinden niet, dan wanneer zij zijn afgekondigd," maar de raad heeft de verordening gewacht en nu zal de raad verklaren in te trekken wat hij gemaakt heeft, en dat kan hij doen.

De Voorz. deelt niet de zienswijze van den heer *v. Lier*; het beroep op art. 168 komt hem minder juist voor, want daar wordt gesproken van strafverordeningen.

De heer *v. Hengelaar* stelt voor, het amendement van den heer *Ram* aldus te lezen: »de raad besluit de verordening in te trekken, enz."

De heer *Ram* verklaart zijn amend. hiervoor in te trekken.

Het amendement wordt alsnu met 19 stemmen tegen die van den heer *v. Lier* en den Voorz. aangenomen.

Aan de orde is een tweede rekwest van *A. v. Cuylenburg*, houdende verzoek tot vrijstelling der boete wegens te late oplevering der brug buiten de Weerd.

De heer *Pabst* heeft bij eene vorige gelegenheid voor de vrijstelling gestemd, welke de raad echter heeft verworpen. Nu wordt op nieuw remissie aangevraagd; Spr. vindt, dat als eens door de meerderheid in den raad een besluit is genomen, de minderheid dat moet eerbiedigen, en er niet op terugkomen zonder gewigtige redenen. In het rekwest worden zoodanige redenen niet aangegeven, en Spr. zal dien ten gevolge tegen het verzoek stemmen. Spr. heeft gemeend dit te moeten zeggen, om van zijne stem rekenschap te geven.

De heer *Bosch* heeft bij eene vorige gelegenheid voor het verleenen der remissie gestemd. Spr. huldigt echter het denkbeeld, door den heer *Pabst* ontwikkeld, en zal dus ditmaal tegen stemmen.

De heer *v. Lier* heeft van de stukken tot deze zaak betrekkelijk inzage genomen, en het is zijne overtuiging, dat de redenen door *v. Cuylenburg* aangevoerd, allezins billijk zijn. Spr. zal het eerbiedigen als de raad bij zijn vroeger besluit blijft, maar mag niet nalaten te verklaren, dat hij onderzocht heeft en bevonden, dat *C.* gepresteerd heeft wat hij kon, dat het werk uitmuntend is opgeleverd, de stad bij de te late oplevering geen schade heeft gehad, en het aan derden is te wijten, dat het niet tijdig is opgeleverd. Spr. zou het betreuren, dat een jong beginnend aannemer, van wien hij veel goeds hoort, schade zou moeten ondervinden; de stad zou profiteren van het ongeluk van een derde. De gem. wet laat den raad toe vrijstelling te verleenen op grond van *billijkheid*; de aangevoerde gronden komen Spr. billijk voor, hij zal dus voor het verleenen der vrijstelling stemmen.

De heer *v. Stirum* verklaart zich voor het verleenen der remissie.

De heer *v. Schermbeek*: zegt de eerste geweest te zijn, die in de vergadering van 11 Nov., de zaak van den adressant verdedigd heeft, op gronden in het rekwest uiteengezet, die Spr. zóó billijk, zóó eerlijk, zóó regtvaardig zijn voorgekomen, dat hij nog niet van gedachte veranderd is, maar voor de vrijstelling blijft, en daaraan zijne stem zal geven.

De heer *van Nooten* heeft zich bij de vorige gelegenheid geschaard aan de zijde van hen, die voor het verzoek hebben gestemd, daar hij meende, dat de gronden wel eenigzins billijk waren; de raad heeft zich daarmede echter niet vereenigd; er zijn bij het tegenwoordig rekwest geene nieuwe gronden hoegenaamd aangevoerd, en dan gelooft Spr., dat de waardigheid van den raad meêbrengt, niet terug te komen op een vroeger besluit. Spr. zal dus ditmaal tegen stemmen.

De heer *Visscher* zegt, dat het eenparig advies der komm. van fabriekzaken is geweest, de vrijstelling te verleenen, aangezien de late oplevering buiten C.'s schuld geweest en het werk zeer goed is.

De heer *Schuurman* was bij de vorige gelegenheid niet aanwezig; hij zou anders tegen het verzoek gestemd hebben. Spr. wil gelooven, dat het werk uitmuntend is opgeleverd, maar ééne zaak ontbrak, de tijd; hij zal daarom ook nu tegen het verzoek stemmen.

De heer *Bake* verklaart, in de vorige verg. tegen de vrijstelling te hebben gestemd en in de verg. der komm. van fabriek., waarin de zaak is behandeld, niet tegenwoordig geweest te zijn. Spr. heeft altijd tegen remissiën, omdat hij er eene onregtvaardigheid in ziet tegenover andere inschrijvers. Ook in dit geval is hij er tegen geweest, omdat naar zijn oordeel geen bepaalde reden voor het tegendeel voorhanden is; de hoofdreden was, dat de onderaannemer niet aan zijne verpligting heeft voldaan, maar met dezen meent Spr., dat de raad niets te maken heeft. Treedt men dáárin, dan is er geen eind aan het aanvoeren van dergelijke redenen. Spr. zal zich dus ook nu tegen het verzoek verklaren.

De *Voorz.* moet zich als lid van het dagel. bestuur geheel vereenigen met wat door den heer *Bake* wordt aangevoerd. Spr. is de vorige maal tegen de remissie geweest, hij zal dat ook nu zijn, en steeds, omdat deze naar zijne gedachte eene groote onbillijkheid is. De aannemers van stedel. werken moeten eens voor altijd weten, dat men niet van deze bezwarende bepaling afgaat; daarop nemen zij aan; en geeft men nu remissie, dan begaat men eene onregtvaardigheid jegens anderen, die aan de inschrijving deel genomen en op die bezwaren gedacht hebben.

De heer *Bake* merkt nog aan, dat als de tijd zoo naauw bepaald is, dat het werk onmogelijk kan gereed zijn, de aannemers bij de inschrijving een deel der boete in rekening brengen, zoodat hun, wien remissie verleend wordt, een voordeel wordt gegeven boven hen, die eerlijk hunne verpligtingen willen nakomen.

Het verzoek in stemming gebragt zijnde, wordt met 16 stemmen, tegen die der HH. *Visscher*, *Trip*, *v. Schermbeek*, *v. Lier* en *v. Stirum* tot afwijzende beschikking besloten.

Aan de orde is eene wijziging der voordragt tot regeling van het getal, den rang en de bezoldiging der hulponderwijzers, en strekkende om bij behoud van het gezamenlijk getal op 19, het aantal hulponderwijzers der eerste kl. op 5 en der 4. op 6 te bepalen, en wijders het maximum der toelage voor de kweekelingen op *f* 200.

De heer *v. Boetzelaer* zegt, dat hij zijne stem afhankelijk wil maken van de inlichtingen, welke men hem welligt geven zal, doch dat hij voor het oogenblik zich met de voordragt niet vereenigen kan, en zijne bezwaren daartegen aan de vergadering wenscht mede te deelen. Wat de voordragt sub lett. a betreft, zoo komt het Spr. voor, dat niet op alle openbare lagere scholen de behoefte zich zal openbaren aan eenen hulponderwijzer van de 1. klasse, maar dat men die alleen zal behoeven op die scholen, waar meer uitgebreid lager onderwijs wordt gegeven, zoodat hij vermeenen zoude, dat er hier geene behoefte bestond, om dat getal van hulponderwijzers der 1. kl. te vermeerderen, en men dus aan stadskas die meerdere uitgaven zoude kunnen besparen. Wat nu de voordragt onder lett. *b* betreft, namelijk om de toelage voor elken kweekeling, nu op een maximum van *f* 100 bepaald, te brengen op *f* 200, Spr. zegt dat deze hem niet alleen bezwarend voor stads kas voorkomt, maar hij acht dien maatregel tevens niet wenschelijk, noch in het belang van andere inrigtingen van onderwijs, noch in het belang der kweekelingen, noch in het belang van het onderwijs zelf. Wanneer hij het getal hulponderwijzers door dezen raad op 19 gesteld ziet, waarvan er bereids 13 of 14 zijn benoemd, dan mag hij gelooven, dat het getal kweekelingen het dubbel daarvan zal kunnen bedragen; nu neemt hij aan, dat men wel niet aan elken kweekeling *f* 200 zal willen toeleggen, doch het is te voorzien, dat de verhooging van het maximum eene verhooging der toelage aan elken kweekeling zal ten gevolge hebben, en hetgeen nu maximum is, van lieverlede minimum zal worden. Men zal hem tegenwerpen, zegt Spr., dat de toestand der kweekelingen door de wet op het lager onderwijs veranderd is, en dat jongelingen op hun 18. jaar eerst naar den hulponderwijzers rang kunnen staan, maar dat is in zijne oogen, eene weldadige strekking der wet, dat men kinderen uitsluit van onderwijs te geven. Men lette vooral daarop, zegt Spr., dat de wet spreekt van *toelagen*, welke aan den *hoofdonderwijzer* gegeven worden, ten behoeve van elken kweekeling. Het is dus eene uitkeering aan den onderwijzer, en niet aan den kweekeling. De onderwijzers zijn gehouden om in hunne behoefte aan kweekelingen te voorzien, en worden aangespoord om die zelven te vormen; maar wanneer men nu door kracht van geld hen in staat stelt, om de beste kweekelingen bij anderen op te zoeken, dan zal men die anderen noodzaken, om door hooger aanbod die pogingen te verijdelen, of zij loopen gevaar zich telkens berooid te zien van de beste vruchten van hunnen arbeid, en men zal den lust verlammen om aan het vormen van kweekelingen behulpzaam te zijn. Daarenboven, zegt Spr., kweekelingen zijn knapen, ja dikwijls kinderen van even 12 jaren; is het nu voor hunne zedelijkheid wenschelijk, dat de onderwijzer in staat zij, hun veel geld in handen te geven? Naar zijne wijze van zien, zegt Spr., moet men de kweekelingen niet veel in geld betalen, maar men moet zorgen, dat zij, die het voorregt genieten als zoodanig aan eene inrigting van onderwijs geplaatst te worden, betaald worden én door het onderwijs dat zij zien geven, én door het onderwijs dat zij daarenboven, of van den hoofdonderwijzer of van anderen in de vakken van onderwijs afzonderlijk en kosteloos genieten. Het is dus niet alleen uit een finantieel belang, maar vooral in het belang van het onderwijs zelf, dat Spr. de wenschelijkheid van de voorgestelde verhooging van toelagen voor de kweekelingen mede niet inziet.

De *Voorz.* zegt tot toelichting, dat het dagelijksch bestuur reeds spoedig, nadat de raadsbesluiten genomen waren, waarbij de indeeling in klassen en de traktementen der onderwijzers geregeld worden, heeft leeren inzien, dat men sommigen niet genoegzaam kon beloonen. Het treurig gevolg daarvan is nog onlangs gebleken, toen, na het bekend worden van het bepaalde traktement van een der benoemde hulponderwijzers, die man zich terstond op eene andere school, den heer *v. Boetzelaer* gewis zeer goed bekend, geplaatst heeft gezien op een traktement *f* 50 hooger dan B. en W. hem op stadsschool konden aanbieden; men heeft hem daardoor een eervol ontslag moeten geven, en een bekwaam onderwijzer zien overgaan naar eene diakonieschool. De strekking nu der voordragt is, voor de toekomst dergelijke betreurenswaardige zaken te beletten; er wordt niet voorgesteld, het eenmaal aangenomen personeel te vermeerderen, maar alleen, om dat personeel in de klassen anders te verdeelen; men wil namelijk in de eerste klasse, waar het hoogste traktement kan gegeven worden, 5 onderwijzers brengen in plaats van drie, en in de vierde het getal van acht met twee verminderen. De heer *v. Hoytema* heeft op het noodzakelijke van dien maatregel aangedrongen. Men heeft echter, tevens met zijne voorlichting, gemeend nog eene andere wijziging te moeten voorstellen, nl. de mogelijkheid te openen, dat men zeer bekwame kweekelingen zou kunnen aanstellen op een maximum van *f* 200. Spr. moet aanmerken, dat daardoor de kweekelingen, de alleruitmuntendsten en oudsten in jaren, zich in de eerste plaats zouden kunnen aansluiten aan de 4. kl. van onderwijzers, wat het traktement betreft, hetgeen zeker eene regelmatigheid is, die zich van zelve aanbeveelt. Maar er is nog meer ter aanbeveling; zoo men al eens aanneemt al wat de heer *v. Boetzelaer* over de kweekelingen zegt, zal dat lid toch uit zijne betrekking tot de diakonie-school moeten bekennen, dat het tegenwoordig uiterst moeijelijk is, bekwame hulponderwijzers te krijgen; de raad heeft er 19 aan te stellen, maar men heeft tot nu toe er slechts 15 kunnen benoemen; er waren geene geschikte personen, om voor te dragen; zij zijn er ook nog niet. De toekomstige onderwijzers nu moeten gezocht worden in de kweekelingen, in bekwame jonge menschen, die zich aan den onderwijzersstand willen wijden, en om dezen daartoe te bewegen moet men niet te karig zijn en hun vooruitzigt geven, hun toestand langzamerhand te verbeteren. Spr. voor zich zou het een zeer verkeerden maatregel rekenen, om, waar de wet toelaat te benoemen kweekelingen tot 18 jaar, te beginnen met ze aan te stellen van 12 jaar, en hij zou het nog ondoelmatiger vinden, te zeggen, dat hunne belooning niet in geld zal bestaan, maar ook daarin dat zij zich bekwaam maken. Dat zijn niet de middelen waardoor men hun tegenwoordig lust voor de moeijelijke taak van onderwijzer zal inboezemen. Spr. gelooft, dat men er op bedacht moet zijn, kweekelingen te krijgen van meerdere ontwikkeling, van hoogeren leeftijd, die men dan ook beter bezoldigen moet. Hij moet er ook indachtig op maken, dat, wanneer gesproken wordt van het maximum te brengen op *f* 200, daarvan alleen dan gebruik gemaakt zal worden, wanneer het werkelijk noodzakelijk is. Spr. hecht zeer veel aan de voorgedragen wijzigingen, voor de toekomst van het openbaar onderwijs hier ter stede.

(*Vervolg morgen*).

Snelpersdruk van L. E. BOSCH en ZOON.